

Eftervalsundersökning 2006

Attityder till Stockholms läns landsting och dess verksamheter

Rapport 3:2007

Konsult

GfK Sverige AB, Fältarbete samt statistik bearbetning och analys

Tryck AlfaPrint, Stockholm 2007

RTN 2006-0046

ISSN 1402-134X

ISBN 978-91-976060-2-8

Förord

Efter de senaste sju valen har Stockholms läns landsting låtit genomföra s.k. eftervalsundersökningar för att ge landstingspolitiker underlag för deras arbete med sjukvården, kollektivtrafiken, regionala utvecklingsfrågor och annat som är landstingets ansvar. Denna sjunde eftervalsundersökning genomfördes efter valet den 17 september 2006.

Här presenteras resultatet av denna enkätundersökning om väljarnas ställningstaganden i 2006 års val med betoning på landstingsvalet. Vilka frågor spelar in för val av parti och synen på partier? Vilken kännedom har väljarna om landstingets ansvar och verksamheter? Vilka är väljarnas attityder till sjukvården, trafiken och till olika politiska mål och idéer?

Totalt har 1 600 personer i länet svarat på den postala enkät som ligger till grund för resultatet och analysen.

Projektledare på RTK har varit Tuija Meisaari-Polsa.

Stockholm i mars 2007

Sven-Inge Nylund
Regionplannedirektör

Innehåll

Förord	3
Sammanfattning	6
Landstingsvalet	6
Sjukvården	6
Trafiken.....	7
Vikten av olika politiska mål	7
Valet till landstingsfullmäktige	8
Valresultatet 2006	8
Väljargrupper där landstingspartierna är särskilt starka	9
Landstingsväljarnas partiloyalitet	9
Valdeltagandet i landstingsvalet	11
När bestämde sig väljarna?	11
Personröstning	12
Frågor som påverkar partivalet	13
Att rösta på samma parti i olika typer av val	14
Parti med bästa idéer.....	14
Sjukvården	16
Besökt vården	16
Har sjukvården blivit bättre eller sämre?	17
Privat eller offentlig drift och ägande av vården.....	17
Förebyggande insatser	19
Trafiken	20
Biltrafiken	20
Hur ofta används bilen?	20
Synen på en ny vägförbindelse väster om Stockholm	21
Åtgärder för att begränsa biltrafikens problem.....	22
Kollektivtrafiken	24
Hur ofta används kollektiva färdmedel?	24
Resandet med olika kollektiva färdmedel.....	24
Nya pendeltågsvagnar och extrabussar.....	25
Avståndsdifferentierad taxa eller enhetstaxa?	26
Synen på privat drift i kollektivtrafiken.....	27
Attityder till SL och kollektivtrafiken.....	27
Folkomröstningen om trängselskatten	29
Deltagande i folkomröstningen.....	29
Resultatet i folkomröstningen.....	30
Trängselskattens effekter	30
Vad påverkade väljarnas inställning till trängselskatten?	31
Trängselskattens påverkan på val av parti	32
Kunskaper om landstinget	34
Vikten av olika politiska mål	34
Värderingsgrupper bland länets invånare	36
Påverkbara trygghetssökande	37
Självfokuserade nostalgiker.....	38
Försiktiga förnyare.....	39
Valfrihetssträvande skattesänkare.....	40

Nöjda traditionalister	41
Solidariska miljöväänner	43
Bilaga 1: Undersökningens genomförande	45
Population och urval	45
Metod	45
Svarsfrekvens och vägning	45
Bilaga 2: Bortfall	46
Bortfallsredovisning.....	46
Bortfallsanalys	47
Bortfallsundersökning.....	47
Bilaga 3: Landstingspartiernas väljare	50

Sammanfattning

Landstingsvalet

- Valet 2006 ledde till majoritetsskifte i landstingsfullmäktige. Den rödgröna koalitionen fick lämna över makten till den borgerliga alliansen. Moderaterna blev det enskilt största partiet med 36 procent av väljarnas röster.
- I valet till landstingsfullmäktige i Stockholms län 2006 deltog 79 procent av länets befolkning. Det är 1,5 procent mer än i valet 2002.
- Ungefär hälften av väljarna visste en vecka före valet eller tidigare hur de skulle rösta i valet till landstingsfullmäktige. 22 procent bestämde sig först på valdagen. Väljarna bestämde sig något senare i 2006 års val än i valet dessförinnan.
- 15 procent av de röstberättigade i Stockholms län valde att personrösta i valet till landstingsfullmäktige. Det är färre än i kommunfullmäktige- och riksdagsvalen.
- Det är främst frågor kring sjukvården som påverkat länets väljare i deras val av parti i landstingsvalet.
- Ungefär hälften av länets väljarkår röstade på samma parti i landstingsvalet som i riksdagsvalet för att de tyckte att de inte hade tillräckligt med information om landstingsfrågor.
- Moderaternas politiska idéer får starkast stöd av länets invånare när det gäller tillväxt, sysselsättning, landstingsskatten och länets utveckling i stort. Enligt väljarna hade de och socialdemokraterna de bästa politiska idéerna om sjukvården. Socialdemokraterna ansågs ha de bästa idéerna om kollektivtrafiken. Miljöpartiet ansågs ohotat vara det bästa partiet för miljöfrågorna.

Sjukvården

- Enligt länets invånare bör landstinget satsa mer på förebyggande åtgärder för att minska vårdbehovet på sikt. Ungefär sju av tio håller med om det.
- Drygt en av tre väljare är för ett större inslag av privata aktörer inom sjukvården, medan något färre, en av fyra, anser att sjukvården i högre grad än i dag borde ägas och drivas av landstinget. Ca 40 procent av väljarna vill antingen ha ungefär samma fördelning av ägande och drift som nu, dvs. tre fjärdedelar offentligt och en fjärdedel privat, eller har ingen åsikt i denna fråga.
- En av tio anser att sjukvården har blivit bättre under de senaste två åren, medan en något större grupp på knappt en av fyra, tycker att den blivit sämre. Majoriteten av länets väljare svarade dock att de inte upplever någon skillnad.

- Knappt hälften av väljarna i undersökningen hade besökt en vårdcentral eller husläkarmottagning under 2006. Detta kan jämföras med hur stor andel som hade besökt en privat vårdinrättning, som var en av fyra.

Trafiken

- Tre av fyra röstberättigade i länet är positivt inställda till att bygga en vägförbindelse väster om Stockholm.
- Nästan nio av tio instämmer i påståendet att det är en god idé att förbättra kollektivtrafiken för att lösa trafikproblemen i länet.
- En klar majoritet, 65 procent, av länets röstberättigade föredrar enhetstaxa framför avståndsdifferentierad taxa i kollektivtrafiken.
- Sex av tio anser att kollektivtrafiken är ett bra alternativ när man reser inom länet och att det är prisvärt att resa med SL.
- Tre av tio tycker att det är bra att privata företag driver kollektivtrafiken i länet, medan nästan lika många är negativa. Den största andelen, drygt fyra av tio, är indifferent eller har inte kunnat svara på frågan.
- Trängselskatten anses framför allt vara en bra metod för att förbättra stadsmiljön.
- Fyra av tio svarade att den politiska processen i samband med införandet av trängselskatten i ganska eller mycket stor utsträckning hade påverkat deras inställning i frågan.
- Hälften av länets invånare uppgav att trängselskatten inte alls hade någon påverkan på deras val av parti i landstingsvalet.

Vikten av olika politiska mål

- Nio av tio menade att viktiga politiska mål är att förbättra sjukvården och att minska miljöförstörelsen. Ytterligare åtta av tio tycker att det är ett viktigt politiskt mål att förbättra kollektivtrafiken.

Valet till landstingsfullmäktige

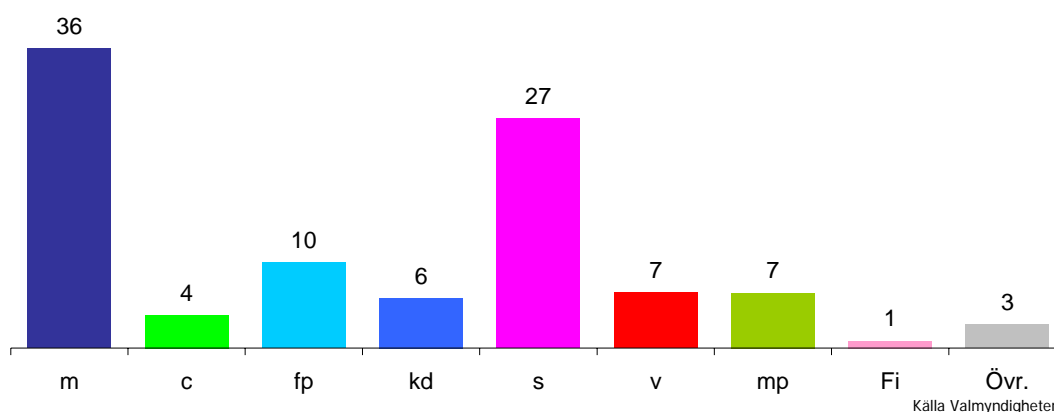
Valresultatet 2006

Allianspartierna vann valet till landstingsfullmäktige 2006. Därmed fick landstinget en ny politisk ledning. Moderaterna blev det enskilt största partiet i landstingsfullmäktige med sina 36 procent. Centerpartiet klarade treprocentsspärren och kom åter in i landstingsfullmäktige efter två mandatperioder utanför.

Av de partier som inte klarade treprocentsspärren låg feministiskt initiativ närmast med nästan en procent av rösterna i landstingsvalet. Totalt sett, inklusive feministiskt initiativ, fick kategorin ”Övriga partier” drygt fyra procent av rösterna.

Valresultat till landstingsfullmäktige i Stockholms län 2006

Bas: Samtliga 1143 distrikt i länet räknade, Relativa frekvenser (%)

Det borgerliga blocket gick kraftigt framåt jämfört med landstingsvalet 2002. Totalt gick Alliansen fram med ca sju procentenheter, eftersom moderaterna ökade med cirka tolv procentenheter och centerpartiet med nästan två, medan folkpartiet och kristdemokraterna minskade med drygt sex respektive en procentenhet.

Den rödgröna majoriteten förlorade sammanlagt cirka åtta procentenheter. Socialdemokraterna förlorade sju av dessa, medan vänsterpartiet minskade cirka tre procentenheter. Däremot ökade miljöpartiet med två procentenheter.

Män röstade i högre utsträckning än kvinnor på moderaterna. Förstagsväljarna röstade något oftare än genomsnittet på miljöpartiet, vänsterpartiet eller blankt samt mer sällan på socialdemokraterna. Samma svars-

mönster som bland förstagångsväljarna går att skönja i den något bredare ungdomsgruppen, 18–24 år. Personer som är äldre än 64 år röstade mer sällan än genomsnittet på miljöpartiet.

Väljargrupper där landstingspartierna är särskilt starka

Moderaterna var framför allt framgångsrika bland egna företagare, av vilka partiet fick 45 procent av rösterna. Detta parti fick också relativt starkt stöd bland män, personer som arbetar inom privata företag, villa-, radhus- och bostadsrättsägare och sammanboende utan barn.

Folkpartiet fick sitt starkaste stöd bland SACO-medlemmar, då hela 19 procent av dem röstade på partiet. I likhet med moderaterna är folkpartiet relativt starkt i villa- och radhusområden.

Kristdemokraterna har extra stöd bland personer med realskola som högsta utbildning, det vill säga bland något äldre väljare. Hela 15 procent röstade på kristdemokraterna. Centerpartiet, som har cirka fyra procent av väljarna i länet, är starkare än genomsnittet bland företagare, där åtta procent valde centerpartiet.

Socialdemokraterna fick i genomsnitt cirka 27 procent av rösterna, men hela 51 procent av rösterna från LO-medlemmar och från utomeuropeiska invandrare. Annars är socialdemokraterna relativt populära bland lågutbildade, personer med aktivitets- och sjukersättning samt bland hyresgäster.

Miljöpartiet som fick nästan sju procent av rösterna, är framför allt starkt bland studerande och föräldrar med barn i åldern 7–18 år, där 13 procent hade röstat på partiet. Partiet är också relativt starkt bland förstagångsväljare.

Vänsterpartiet med sju procent av rösterna attraherar delvis samma grupper som socialdemokraterna och miljöpartiet. Störst andel väljare har partiet i gruppen förstagångsväljare, där 16 procent röstade på vänsterpartiet. Partiet är relativt starkt även bland kommunanställda, studerande, hyresgäster och ensamstående med barn.

Landstingsväljarnas partiloyalitet

Bara moderaterna, socialdemokraterna och vänsterpartiet har kvar många väljare från landstingsvalet 2002. De minst lojala landstingsväljarna har mittenpartierna – folkpartiet, centerpartiet och kristdemokraterna.

Partiernas väljargrupper i valet till landstingsfullmäktige 2006

Exempel: 61 procent av moderaternas väljare i landstingsvalet 2006 hade också röstat på partiet i landstingsvalet 2002.

		Valet 2002	moderaterna	kristdemokraterna	folkpartiet	centerpartiet	miljöpartiet	socialdemokraterna	vänsterpartiet	Annat	Röstade blankt	Röstade ej	Ej röstberättigad i valet 2002	Minns ej partival 2002	Ej svar	Totalt
V a l e t 2 0 0 6	m		61	3	11	4	1	8	0	0	1	1	0	7	3	100
	kd		25	30	11	1	1	5	4	0	0	0	0	20	3	100
	fp		18	3	41	5	4	12	3	0	1	0	0	12	1	100
	c		20	7	12	27	2	6	2	0	5	0	2	14	3	100
	mp		2	3	1	1	45	12	17	0	8	0	0	12	0	100
	s		1	1	3	0	1	80	5	0	2	0	0	4	3	100
	v		4	1	0	1	3	14	61	0	0	0	2	5	9	100

Moderaternas väljarkår, som ökade kraftigt i detta landstingsval, består av en stor andel kvarvarande moderata väljare från 2002. Hela 61 procent av 2006 års moderatväljare röstade på partiet även i landstingsvalet 2002. Ungefär elva procent kommer från folkpartiet och åtta från socialdemokraterna.

Av kristdemokraternas väljare i det senaste landstingsvalet är det endast 30 procent som också röstade på partiet 2002. Detta är ett tecken på en relativt svag partiloyalitet bland dessa väljare. Relativt stor andel av dagens kristdemokratiska väljare röstade på andra borgerliga partier 2002, 25 procent på moderaterna och 11 procent på folkpartiet. Hela 20 procent av dagens kristdemokratiska väljare minns inte hur de röstade i landstingsvalet 2002, vilket också är ett tecken på en relativt svag lojalitet mot partiet.

Folkpartiet, som tappade sex procentenheter i 2006 års val till landstingsfullmäktige, har trots det en väljarkår som bara till 41 procent består av väljare som röstade på partiet även i landstingsvalet 2002. En relativt stor andel av dagens väljare röstade i förra landstingsvalet på moderaterna eller på socialdemokraterna.

Centerpartiet, som gick framåt i valet, har inte samma lojalitet bland sina väljare som till exempel moderaterna har. Bland dagens centerväljare är det endast 27 procent som röstade på centerpartiet i landstingsvalet 2002. Hela 20 procent av det senaste valets röster kom från personer som vid förra valet röstade på moderaterna, och tolv procent röstade på folkpartiet 2002.

Nästan hälften av miljöpartiets väljare 2006 röstade på miljöpartiet även i förra landstingsvalet. Hela 29 procent av partiets väljare svarade att de kommer från vänsterblocket, det vill säga från socialdemokraterna eller miljöpartiet.

Socialdemokraterna, som förlorade sju procentenheter, verkar ha kvar en lojal väljarkår. Hela 80 procent av dem som i det senaste landstingsvalet röstade på socialdemokraterna gjorde så även i valet 2002. De relativt få nya väljarna kom främst från vänsterpartiet och folkpartiet.

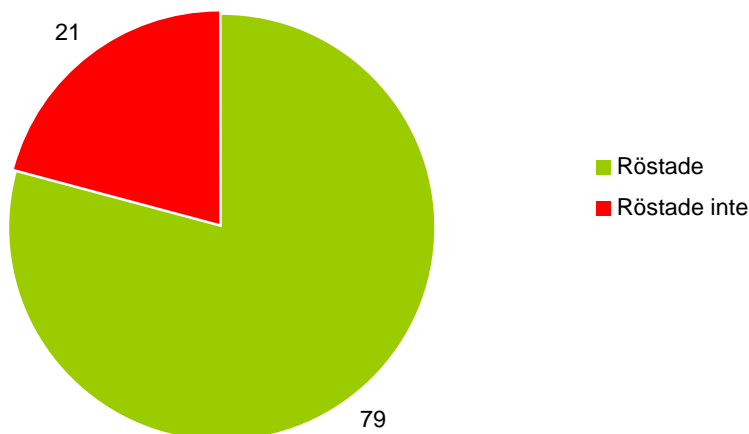
Vänsterpartiet har också en relativt lojal väljarkår. 61 procent röstade på partiet också i valet 2002. Partiets nya väljare kom från socialdemokraterna, då 14 procent av vänsterpartiets väljare 2006 gav sitt stöd till socialdemokraterna 2002.

Valdeltagandet i landstingsvalet

Enligt Valmyndigheten röstade 79 procent av de röstberättigade i Stockholms län i valet till landstingsfullmäktige 2006.

Valdeltagande i valet till Landstingsfullmäktige

Bas: Samtliga 1143 distrikt i länet räknade, Relativa frekvenser (%)

Källa Valmyndigheten

Att inte rösta är framför allt vanligt bland unga, 18–24 år, men också bland utrikes födda, såväl personer som är födda i Europa som utanför. Det går också att finna relativt många som inte deltog i valet bland lågutbildade, arbetslösa och hyresgäster.

Högt valdeltagande, dvs. minst 95 procent, hade inrikes födda, universitets- eller högskoleutbildade, medlemmar i fackförbund anslutna till SACO eller TCO samt villa- och radhusbor.

När bestämde sig väljarna?

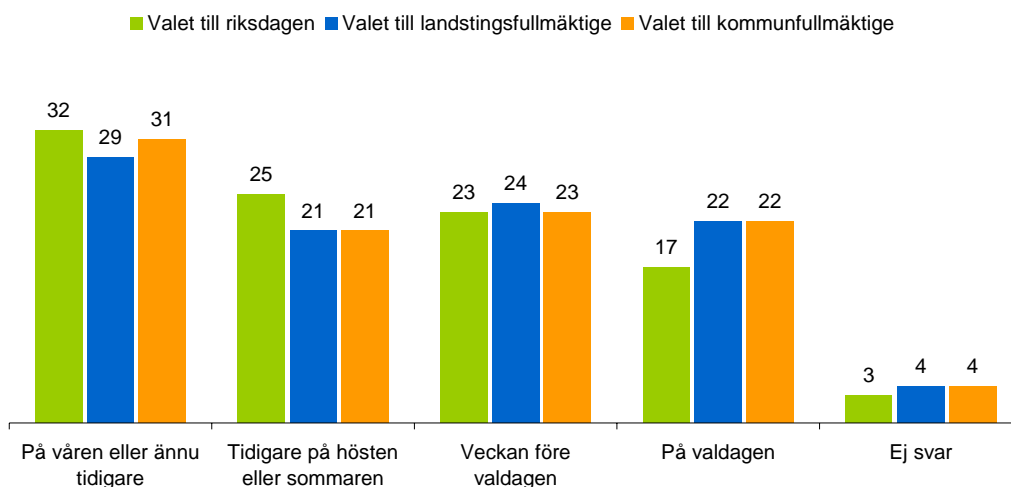
Det finns en svag tendens till att väljarna bestämde sig tidigare på vilket parti de skulle rösta i riksdagsvalet än i valet till landstings- och kommunfullmäktige. Samtidigt valde de parti senare i detta landstingsval än i motsvarande

val 2002: färre väljare gjorde sitt val under våren 2006 eller tidigare, och många väljare bestämde sig först på valdagen. Det var ungefär hälften av väljarna som en vecka före valet eller tidigare visste hur de skulle rösta.

Nästan fyra av tio 18–24-åringar bestämde sig först på valdagen och nästan tre av tio 25–44-åringar. Framför allt många av kristdemokraternas och folkpartiets väljare visste först under sista veckan före valet vilket parti de skulle rösta på, medan fyra av tio moderater bestämde sig redan under våren före valet eller ännu tidigare.

När bestämde du dig för hur du skulle rösta i de olika valen?

Bas: 1440, Relativa frekvenser (%)

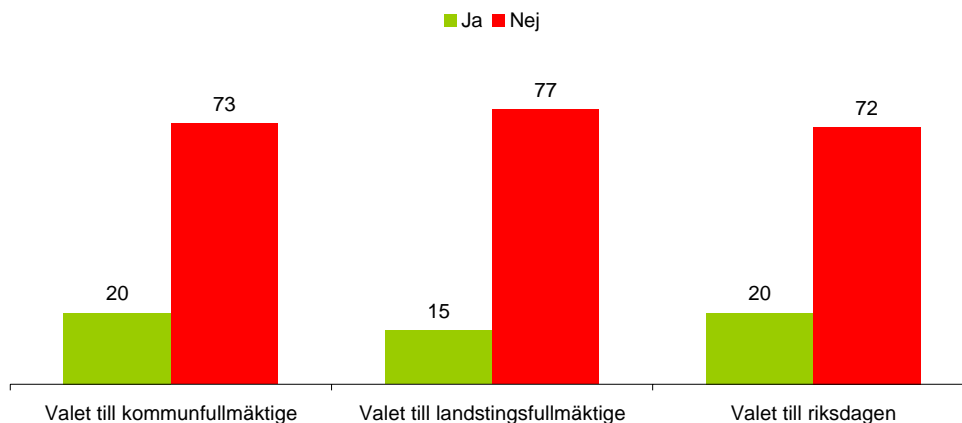

Personröstning

Ungefär en av fem väljare i Stockholms län valde att personrösta i valen till riksdagen och/eller till kommunfullmäktige. I valet till landstingsfullmäktige var det något färre som personröstade, 15 procent. Två procentenheter färre personröstade i detta landstingsval än vid 2002 års landstingsval.

I valet kan man personrösta. Kryssade du för någon person i något av valen?

Bas: 1440, Relativa frekvenser (%)

Den befolkningsgrupp som främst använde sig av möjligheten att personrösta i landstingsvalet var utomeuropeiska invandrare, där hela 31 procent personröstade.

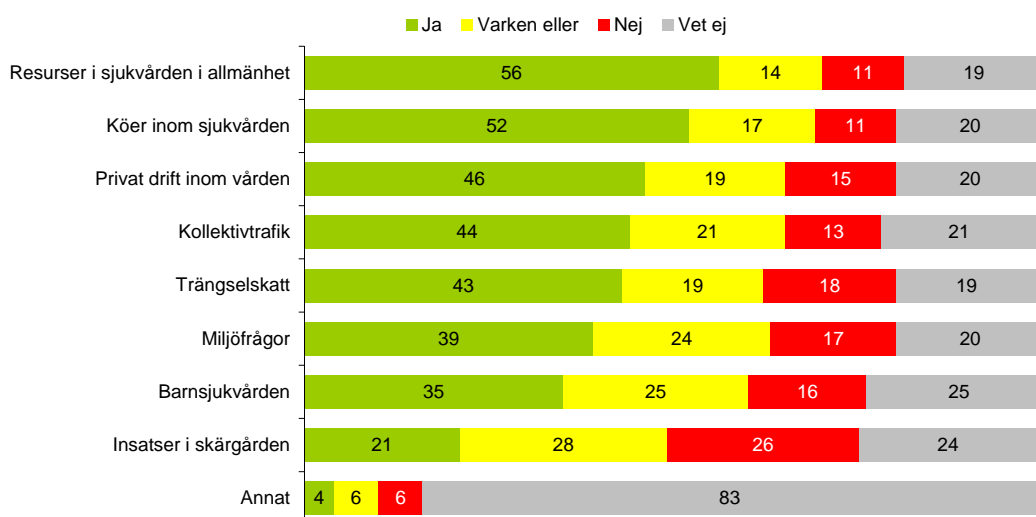
Att personrösta är annars ett beteende som bäst stämmer in på de yngre väljarna. Inom gruppen 18–24 år var det nästan en av fyra som röstade på en särskild person. Lika stor andel går att finna bland studenter.

Frågor som påverkar partivalet

Väljarnas syn på frågor kring sjukvården hade störst påverkan på hur de röstade i landstingsvalet. Trängselskatten och kollektivtrafiken spelade roll för drygt fyra av tio. Noterbart är att åtminstone 19 procent av väljarna inte kunde ta ställning till om något av de uppräknade ämnena kan ha påverkat dem.

Har din uppfattning om följande ämnen påverkat hur du röstade i landstingsvalet?

Bas: 1440, Relativa frekvenser (%)

Frågan om resurser och köer inom sjukvården i allmänhet påverkade en relativt stor andel av den äldre delen av länets befolkning. Väljarnas uppfattning om köer inom sjukvården påverkade framför allt moderata och kristdemokratiska väljare. Även frågan om privat drift inom vården tenderar att vara viktig för moderata väljare.

Såväl trängselskatten som kollektivtrafiken spelade roll för miljöpartisters ställningstagande i valet. Inte oväntat är det annars miljöfrågor som framför allt var viktiga för miljöpartisterna. Detta delar de med centerpartiets väljare. Det går också att finna stöd för att miljöfrågan är av stor betydelse för kvinnor och traditionellt vänsterorienterade grupper: vänsterpartiets väljare, LO-medlemmar och kommunanställda. Vänsterpartiets väljare uppgav också att kollektivtrafiken var en viktig faktor i deras val av parti i landstingsvalet.

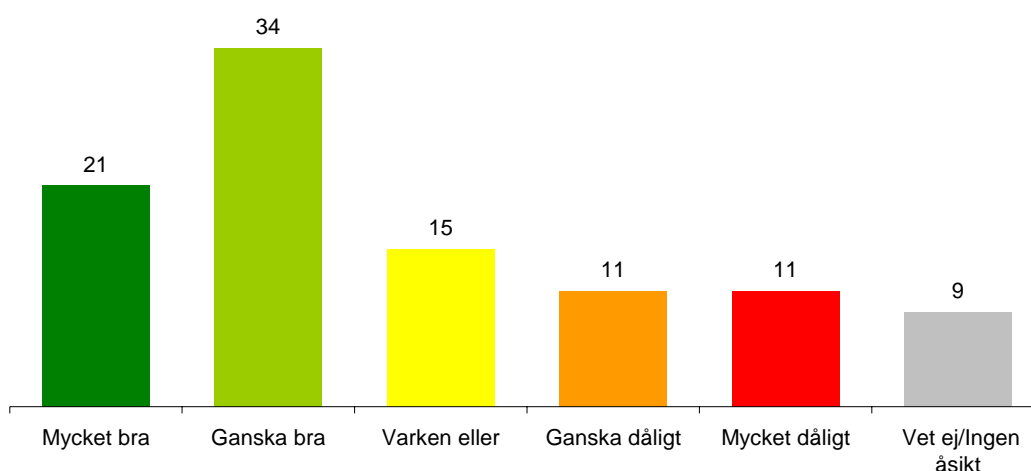
Att rösta på samma parti i olika typer av val

En majoritet, 55 procent, av respondenterna uppgav att det stämmer ganska eller mycket bra in på dem att de inte hade tillräckligt med information om det som rör landstinget och därför röstade på samma parti i landstings- som i riksdagsvalet.

Svaren går inte att jämföra med resultatet från 2002 års Eftervalsundersökning på grund av frågornas olika formuleringar, men det går att skönja ett likartat svarsmönster vid båda frågetillfällena.

Somliga anses rösta på samma parti i både riksdagsvalet och landstingsvalet för att de tycker att de inte har tillräcklig information om det som rör landstinget. Hur stämmer det in på dig?

Bas: 1440, Relativa frekvenser (%)

Det är framför allt personer i åldersintervallet 25–44 år som uppgav att de röstade på samma parti i de olika valen på grund av dålig information. Den befolkningsgrupp som oftast sade sig rösta på samma parti av ovan nämnd orsak är arbetslösa och personer med högst gymnasial utbildning.

Parti med bästa idéer

Oberoende av vad respondenterna röstade på för parti i valet till landstingsfullmäktige fick de här ange vilket parti som de tycker har de bästa idéerna på åtta politikområden.

Moderaternas idéer fick klart starkast stöd av länets invånare på fyra av de åtta områdena, nämligen sysselsättningen, tillväxten, länets utveckling i stort och landstingskatten. För sina idéer om sjukvård får moderaterna och socialdemokraterna lika stort stöd. När det gäller integrationen får moderaterna, socialdemokraterna och folkpartiet ungefär likvärdigt stöd. Socialdemokraterna är det parti som flest anser har de bästa idéerna om kollektivtrafiken, medan miljöpartiet betydligt oftare än något annat parti anses ha de bästa idéerna om miljöfrågorna.

Det är dock anmärkningsvärt att närmare hälften av alla respondenter inte har någon uppfattning om vilket parti som har de bästa idéerna på respektive område. Detta kan vara ett resultat av ointresse och bristande kunskaper om

politik och vad de enskilda partierna står för i allmänhet eller om landstingspolitiken och landstingspartiernas partiprogram.

	Parti med bästa idéer. Procent						
	m	kd	fp	c	mp	s	v
Sysselsättningen	33	1	3	3	2	11	1
Tillväxten	33	1	2	3	2	12	5
Länets utveckling i stort	24	1	3	2	2	11	5
Landstingsskatten	23	2	3	2	1	14	4
Sjukvården	20	5	6	2	2	20	3
Kollektivtrafiken	15	1	5	3	8	17	2
Integrationen	12	3	11	1	2	12	2
Miljöfrågorna	9	1	2	9	32	5	3

Män anser i högre utsträckning än kvinnor att moderaterna och socialdemokraterna har de bästa idéerna om tillväxten och sysselsättningen. I frågan om länets utveckling i stort får moderaterna starkare stöd av män än av kvinnor. Så är också fallet med skattefrågan, där män återigen i högre grad än kvinnor uppgav att moderaterna är det bästa partiet.

Män är också mer benägna än kvinnor att uppskatta moderaternas och socialdemokraternas idéer om sjukvården, medan vänsterpartiet har högre stöd av kvinnor och unga människor än av män och äldre i denna fråga.

Om kollektivtrafiken är det också en relativt stor andel män som svarar att moderaterna har den bästa politiken. Vänsterpartiet har även i denna fråga en förhållandevis stor andel anhängare i åldrarna 18–24 år, medan folkpartiet har relativt sett större stöd bland människor i övre medelåldern. Många äldre anser i stället att socialdemokraterna eller kristdemokraterna har de bästa lösningarna på kollektivtrafiken.

Det är även större andel män än kvinnor som uppskattar moderaternas idéer om integration. Att kristdemokraterna har den bästa politiken inom området anser inte oväntat de något äldre väljarna.

Slutligen tenderar män i större omfattning än kvinnor att föredra centerpartiets och socialdemokraternas idéer om miljöfrågor. En av orsakerna till detta är att kvinnor i större utsträckning svarade "Vet ej".

Sjukvården

I Stockholms läns landsting finns i dag sex akutsjukhus, drygt 170 husläkarmottagningar och vårdcentraler samt nio närakuter.

Ungefär hälften av vården bedrivs i dag i verksamheter som ägs av landstinget, medan en fjärdedel ägs av landstingsägda bolag och en fjärdedel av privata vårdgivare.

Under en dag besöker drygt 32 000 personer sjukvården i något vårdärende, medan drygt 300 000 personer besökte folktandvården under hela 2005. Antal läkarbesök i primärvården per år och invånare är i genomsnitt 1,47.

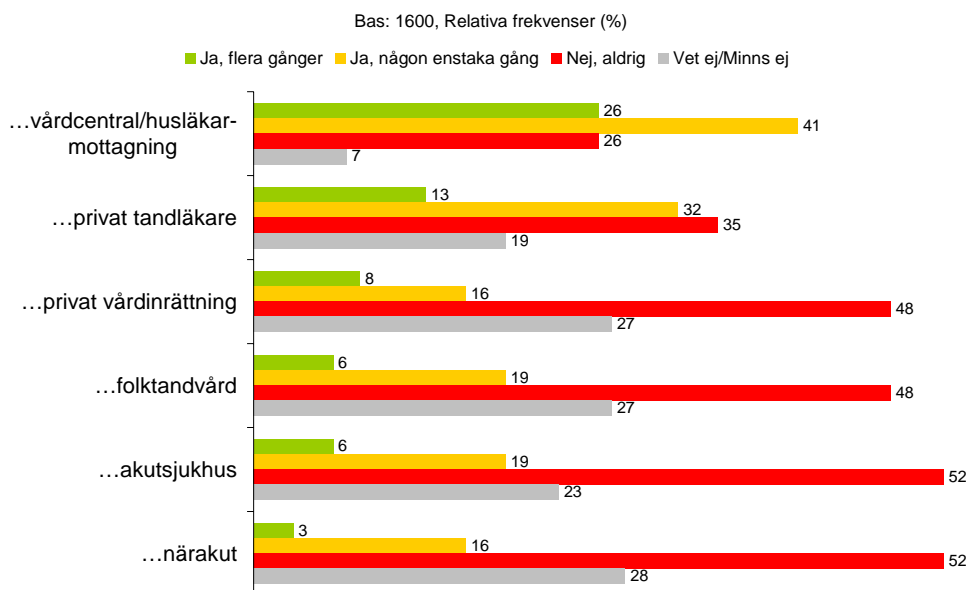
Besökt vården

Av de sex olika vårdformer som räknades upp i frågan och som redovisas i diagrammet är det klart vanligast bland länets invånare att besöka en vårdcentral/husläkarmottagning. Ungefär två av tre uppgav att de besökt någon av dem under 2006. De flesta har dock endast besökt mottagningen vid något enstaka tillfälle. Detta kan jämföras med hur stor andel som besökt en privat vårdinrättning, vilket endast en av fyra gjort.

Nästan hälften av respondenterna hade besökt privat tandläkare. Detta kan jämföras med att endast en av fyra hade besökt folktandvården. Dessutom hade 25 procent besökt ett akutsjukhus och 19 procent en närakut.

Av förklarliga skäl är det framförallt de som är äldre än 64 år som i högre utsträckning än genomsnittet besökt en vårdcentral eller en husläkarmottagning flera gånger, fyra av tio. Mest sällan hade ungdomar och personer i yngre medelåldern besökt dessa mottagningar.

Har du under år 2006 besökt eller använt...?

30 procent av kvinnorna mot 23 procent av männen hade besökt vårdcentral/husläkarmottagning flera gånger under 2006, vilket också relativt många personer födda utanför Norden hade gjort. Moderaternas väljare besöker mer sällan vården än övriga partiets väljare.

Fler kvinnor (tio procent) än män (sex procent) hade besökt en privat vårdinrättning vid flera tillfällen.

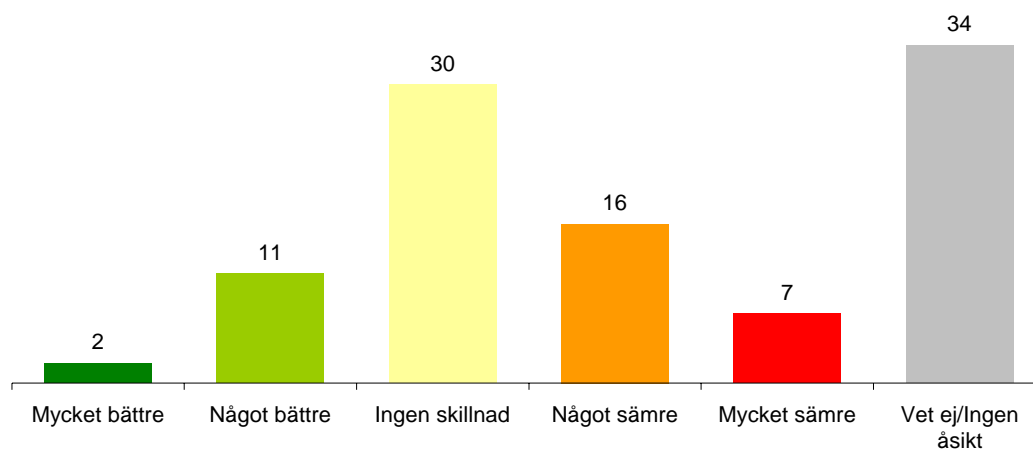
Äldre personer besöker privatvård oftare än yngre. Tre av tio i den äldsta åldersgruppen hade besökt privat tandläkare flera gånger mot bara tre av hundra bland 18–24-åringarna.

Har sjukvården blivit bättre eller sämre?

Relativt få respondenter ser några ändringar inom sjukvården. Drygt en av tio uppfattar att sjukvården blivit bättre i länet, medan drygt två av tio menar att den blivit sämre. Tre av tio svarar att det inte är någon skillnad, och ytterligare tre av tio har inte någon åsikt om ändringar inom sjukvården. Enligt bortfallsanalysen kan undersökningen i viss mån underskatta andelen personer som inte ser någon förändring.

Anser du att sjukvården i Stockholms län på det hela taget har blivit bättre eller sämre under de senaste två åren?

Bas: 1600, Relativa frekvenser (%)

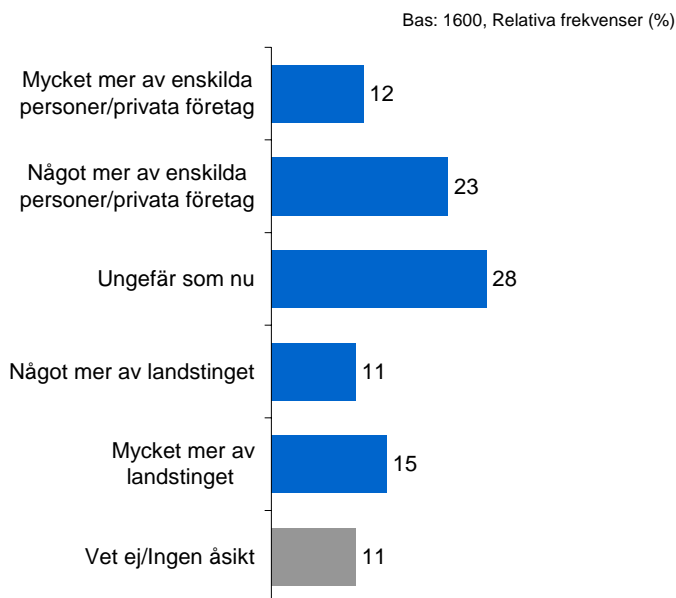
Två av tio av såväl vänsterpartiets som socialdemokraternas väljare anser att vården har blivit bättre. En annan grupp som menar att vården har blivit bättre är de äldre. Två av tio av dem som är äldre än 64 år uppgav att det blivit bättre.

Privat eller offentlig drift och ägande av vården

Drygt en tredjedel är för ett större inslag av privata aktörer inom sjukvården, medan något färre, en av fyra, tycker att sjukvården i högre grad borde ägas och drivas av landstinget än vad som sker i dag.

Det finns dock en stor grupp som varken tycker att det borde bli mer privat eller offentligt ägande och drift av sjukvården. Tre av tio svarade att fördelningen mellan privat och offentligt är bra som den är just nu, dvs. att ungefär tre fjärdedelar av vårdens verksamheter i länet drivs av landstinget eller landstingsägda bolag och den sista fjärdedelen av privata aktörer. Drygt hälften, 54 procent, av alla vill antingen ha ungefär samma fördelning av ägande och drift som nu eller ett ännu större offentligt inslag i vården.

Hur tycker du att sjukvården ska ägas och drivas?

Fyra av tio män är för ökat privat ägande och drift inom sjukvården, medan bara tre av tio kvinnor tycker detsamma. Personer i åldrarna 25–44 år skiljer sig från andra åldersgrupper, eftersom ungefär 40 procent av dem är positiva till en ökad privatisering av sjukvården. Motsatsen gäller för ungdomar som i högre utsträckning är för ett större inslag av offentligt ägande och drift av sjukvården.

Alla borgerliga partier har en större andel väljare som är för ökad privatisering inom sjukvården än genomsnittet bland väljare. Drygt sex av tio av såväl moderaternas, centerpartiets som kristdemokraternas väljare har denna åsikt, medan något färre, fem av tio, av folkpartiets väljare tycker detta.

Vänsterpartiets väljare är tydligast för ett ökat offentligt ägande och drift av sjukvården. Nästan sju av tio av deras väljare anser detta. Av socialdemokraternas och miljöpartiets väljare är fem respektive fyra av tio för ett större offentligt inslag. Det är även noterbart att en relativt stor grupp, närmare bestämt hälften, av personer födda utanför Europa håller med om detta.

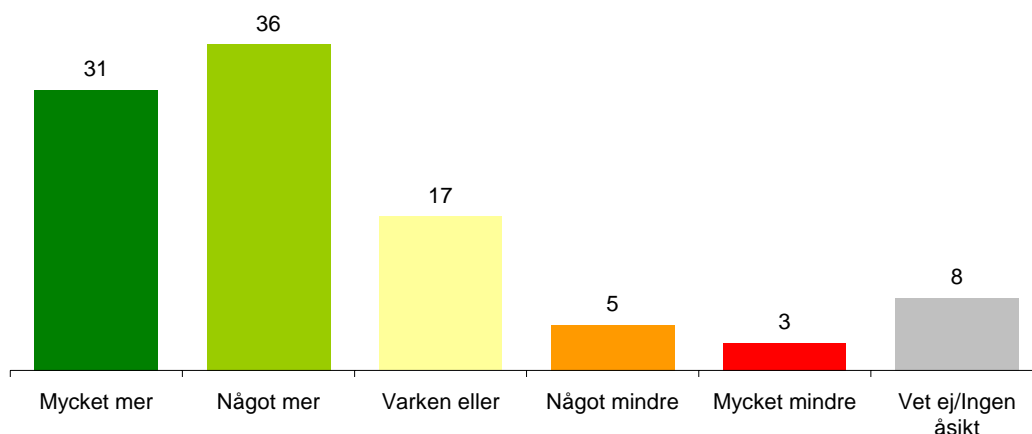
Det bör också tilläggas att kvinnor, äldre och socialdemokratiska väljare är överrepresenterade bland dem som tycker att fördelningen mellan privat och offentligt är bra som den är.

Förebyggande insatser

Resultatet visar att respondenterna är relativt eniga om att landstinget skall satsa mer på förebyggande åtgärder. Ungefär sju av tio är av denna åsikt, medan knappt en av tio tycker att landstinget borde satsa mindre.

Tycker du att landstinget ska satsa mer eller mindre på förebyggande åtgärder?

Bas: 1600, Relativa frekvenser (%)

Kvinnor är mer positiva till landstingets förebyggande arbete än män. Andra grupper som har en positiv inställning till detta arbete är anställda inom landstinget eller landstingsägda bolag, LO-medlemmar och socialdemokratiska väljare. I alla dessa fall är det närmare åtta av tio som vill ha mer av förebyggande åtgärder inom sjukvården.

Trafiken

Stockholms läns landsting planerar och ansvarar för kollektivtrafiken i länet – både på land och till sjöss. En vanlig dag reser ungefär 650 000 personer kollektivt med Storstockholms Lokaltrafik (SL) som ägs av landstinget. Men även färdtjänsten är relativt omfattande. Varje år gör ungefär 75 000 personer totalt ca 3,1 miljoner resor med färdtjänsten.

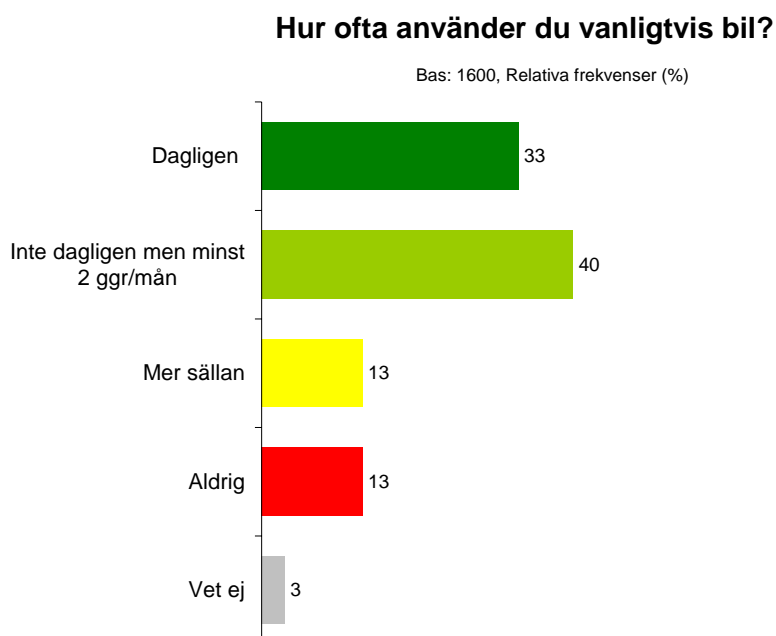
Under åren 2004/2005 fanns drygt 750 000 personbilar i trafiken i länet. Lägg därtill lastbilar, bussar och andra fordon som förflyttar sig på länets gator och vägar. Antalet personbilar per 1000 invånare i Stockholm län har ökat konstant sedan 1980, från 301 till 403 personbilar per 1 000 invånare.

Waxholmsbolaget, som också ägs av landstinget, har 21 skärgårdsbåtar med ungefär 1,7 miljoner passagerare per år.

Biltrafiken

Hur ofta används bilen?

En majoritet av länets invånare, 56 procent, uppger att de åker bil – antingen kör de bilen själv eller åker med som passagerare – minst två till tre gånger i veckan. En av tre använder bil dagligen. Det bör dock tilläggas att inte alla i länet åker bil. Drygt en av tio i undersökningen använder aldrig bil. Enligt bortfallanalysen kan det handla om en viss underskattning av andelen personer som aldrig använder bil.

Fyra av tio män använder bil dagligen mot bara två av tio kvinnor. Det är främst personer i åldrarna 25–64 år som varje dag åker bil, fyra av tio av dem.

Det finns dock några befolkningsgrupper i undersökningen som åker bil i större utsträckning än andra. Hela sex av tio egna företagare, fem av tio radhus- och villaägare och lika många personer med barn i åldrarna 7–18 år använder bil dagligen.

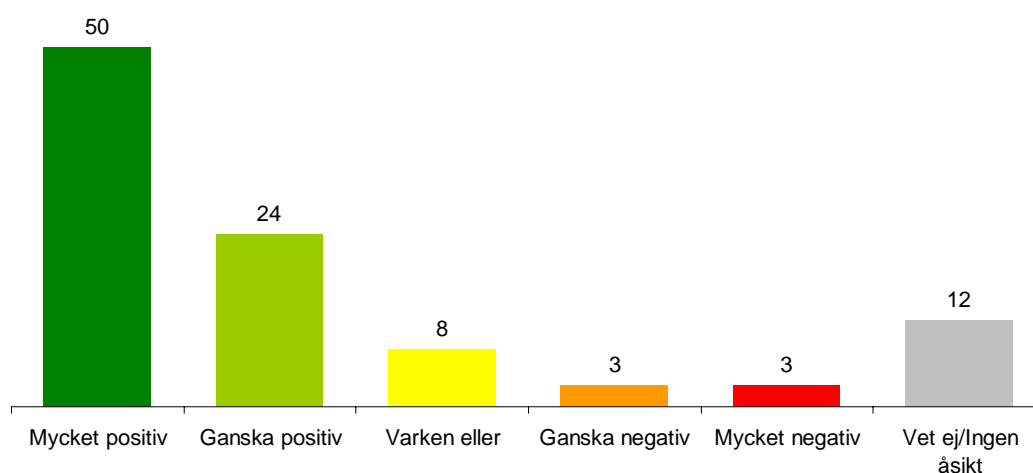
Moderata partisympatisörer skiljer sig mest från genomsnittet. Fyra av tio moderata väljare använder bil varje dag, medan cirka 30 procent av miljöpartiets väljare aldrig använder bil.

Synen på en ny vägförbindelse väster om Stockholm

Hela tre av fyra är positivt inställda till att bygga en västlig förbifart. Hälften av respondenterna är till och med mycket positiva till en ny väg väster om Stockholm. Diagrammet nedan visar att mindre än en av tio motsätter sig denna väg.

Är du positiv eller negativ till förslaget om att bygga en ny vägförbindelse väster om Stockholm?

Bas: 1600, Relativa frekvenser (%)

Män är mer positivt inställda till en ny vägförbindelse väster om Stockholm än kvinnor. Åtta av tio män är ganska eller mycket positiva, medan sex av tio kvinnor är det.

Den åldersgrupp som är mest positiv till denna väg är de i övre medelåldern, vilka också uppgivit att de oftare än andra använder bil. Åtta av tio bland dem är mycket positiva.

Det är framför allt moderata väljare som är positiva, hela nio av tio. Detta gäller i stort sett även folkpartiets väljare där nästan nio av tio är positivt inställda.

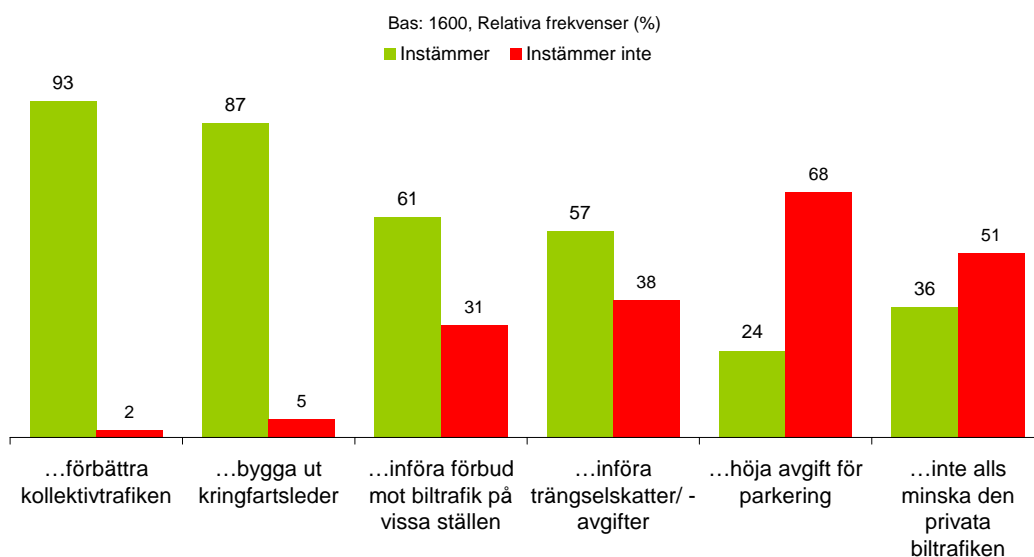
Trots att de flesta är positiva till en ny vägförbindelse, finns det trots allt vissa personer som inte är så positiva. Det största motståndet återfinns bland vänsterpartiets väljare, där två av tio är uttalat negativa.

Åtgärder för att begränsa biltrafikens problem

I debatten om hur man skall få bukt med de problem som biltrafiken medför i form av köer och tidsförluster, miljöutsläpp och olyckor diskuteras olika åtgärder som kan vidtas.

Drygt nio av tio instämmer i påståendet att det är en god idé att förbättra kollektivtrafiken. Nästan lika populärt är att bygga ut kringfartsleder. Det anser nästan nio av tio. Förbud och avgifter är mindre intressanta. Åtgärder som trängselavgifter eller förbud mot biltrafik får stöd av sex av tio, och att höja parkeringsavgifterna av två av tio. Fyra av tio anser inte att biltrafiken behöver minska.

Instämmer du eller instämmer du inte med följande påståenden. Det är en bra idé att...?

Instämmer (helt, till stor del eller delvis) i följande påståenden om att det är en bra idé att... Efter partiröstning

	m	c	fp	kd	s	v	mp
Förbättra kollektivtrafiken	94	96	97	92	93	98	95
Bygga ut kringfartsleder	95	91	96	92	85	71	77
Införa förbud mot biltrafik på vissa ställen	57	62	53	53	67	69	84
Införa trängselavgifter/-avgifter	40	69	57	54	70	75	89
Höja parkeringsavgifter	16	27	19	20	30	25	51
Inte alls minska den privata biltrafiken	50	26	36	47	30	18	11

Eftervalsundersökning 2006

Det är en majoritet, ofta stor, bland samtliga partiers väljare för att förbättra kollektivtrafiken, bygga ut kringfartsleder och införa förbud mot biltrafik på vissa ställen. Det är också en majoritet i alla partier utom moderaterna för att införa trängselskatter. Det är också bara moderaterna som inte har en majoritet för att minska biltrafiken. Höjda parkeringsavgifter finns det en majoritet för bara i miljöpartiet. Det finns inga skarpa skillnader mellan blocken. Centerpartiets väljare ligger i flera avseenden närmare socialdemokraterna än övriga borgerliga partier.

Kollektivtrafiken

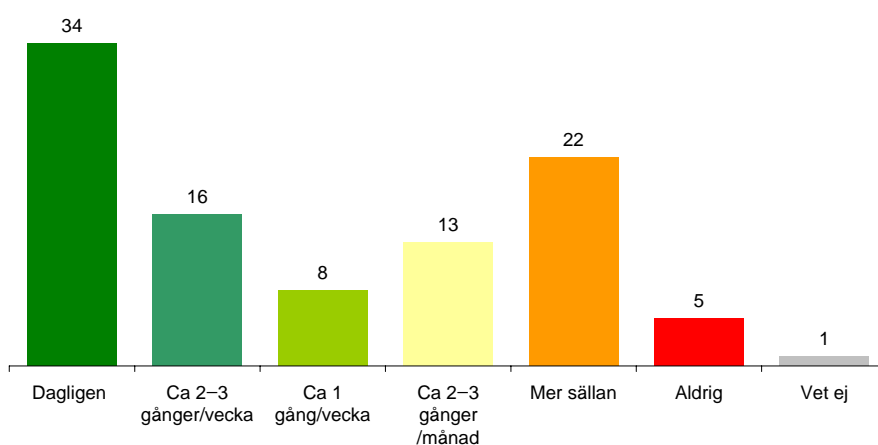
Hur ofta används kollektiva färdmedel?

En av tre respondenter reser kollektivt dagligen, en annan tredjedel reser kollektivt mellan ett par gånger i veckan till ett par gånger i månaden, medan nästan en tredjedel reser mer sällan än tre gånger i månaden.

Kvinnor är överrepresenterade bland dem som reser kollektivt dagligen, då fyra av tio gör det jämfört med bara tre av tio män. Unga människor är flitiga kollektivresenärer – sju av tio 18–24-åringar reser kollektivt varje dag.

Hur ofta åker du vanligtvis kollektivt?

Bas: 1600, Relativa frekvenser (%)

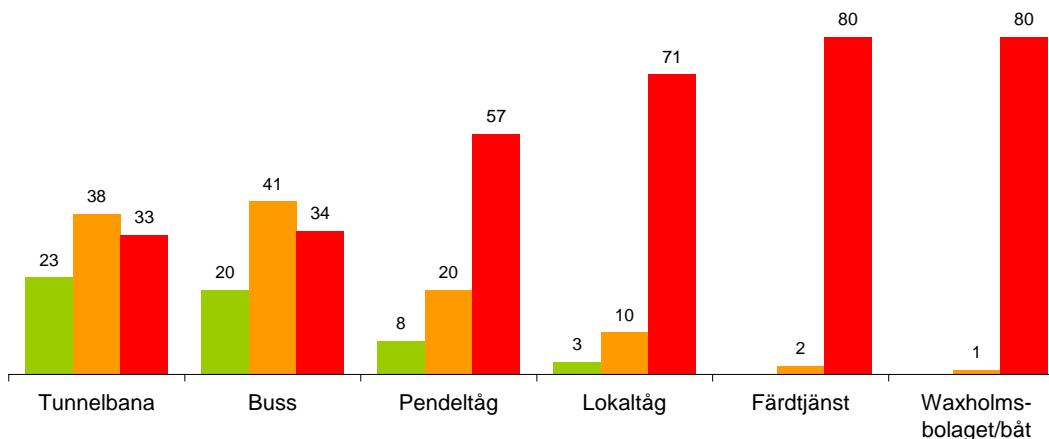
Resandet med olika kollektiva färdmedel

Drygt hälften av ungdomarna åker tunnelbana dagligen. Två andra grupper som utmärker sig genom att dagligen åka tunnelbana är studerande och de som röstade på miljöpartiet i landstingsvalet.

Hur ofta använder du dig vanligtvis av följande kollektiva färdmedel under år 2006?

Bas: 1600, Relativa frekvenser (%)

■ Dagligen ■ Inte dagligen men minst 2 ggr/mån ■ Mer sällan eller aldrig

Bland dem som reser med buss dagligen återfinns i princip samma grupper som dagligen åker tunnelbana. Nästan hälften av ungdomarna och de studerande uppger detta. Dock återfinns inte miljöpartiets väljare i denna grupp av frekventa bussresenärer.

Nya pendeltågsvagnar och extrabussar

En majoritet, 59 procent, har inte någon åsikt om hur det har fungerat vid införandet av nya pendeltågsvagnar, och hälften av respondenterna inte har någon åsikt om busstrafiken i samband med Stockholmsförsöket.

Under senare tid har en del förändringar inom kollektivtrafiken genomförts eller påbörjats inom länet. Hur tycker du att det har fungerat?

Att det har fungerat väl med införandet av nya pendeltågsvagnar tycker främst ungdomarna. Hela 34 procent av dem tycker att det har fungerat bra. Annars är det främst studerande och socialdemokratiska väljare som har denna positiva syn på de nya pendeltågsvagnarna.

Att busstrafiken fungerat bra under det så kallade Stockholmsförsöket anser främst miljöpartiets och socialdemokraternas väljare i landstingsvalet, där fem respektive fyra av tio har denna positiva attityd.

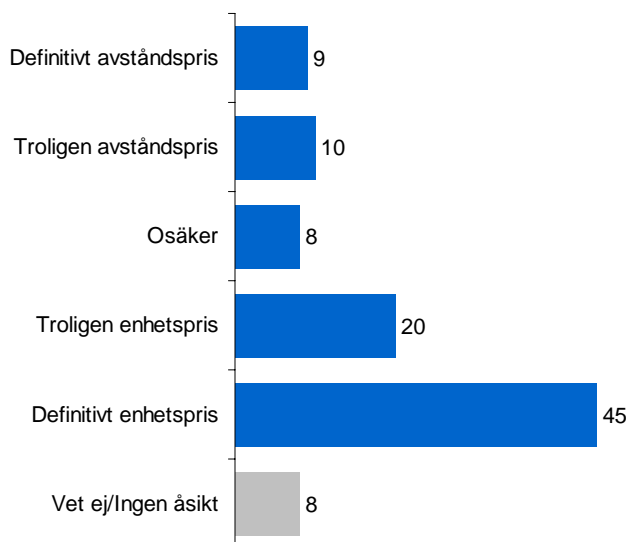
Sammanfattningsvis verkar de flitiga användarna av nya pendeltåg och extrabussar vara tämligen nöjda med dessa.

Avståndsdifferentierad taxa eller enhetstaxa?

En klar majoritet föredrar enhetstaxa framför avståndsdifferentierad taxa. Hela 65 procent uppgav att de troligen eller definitivt föredrar enhetstaxa. Så många som 45 procent svarade till och med att de definitivt föredrar den. Motsvarande siffror för avståndsdifferentierad taxa är 19 respektive 9 procent.

Vilket prissystem föredrar du?

Bas: 1600, Relativa frekvenser (%)

Skillnader i uppfattningen om enhets- och avståndsdifferentierad taxa går att finna främst bland olika partigrupperingar. De största andelarna personer som är positiva till enhetstaxa finns bland miljöpartiets och centerpartiets väljare, där ungefär åtta av tio svarar att de föredrar enhetstaxa. Sju av tio av socialdemokraternas och vänsterpartiets väljare är också för enhetstaxa.

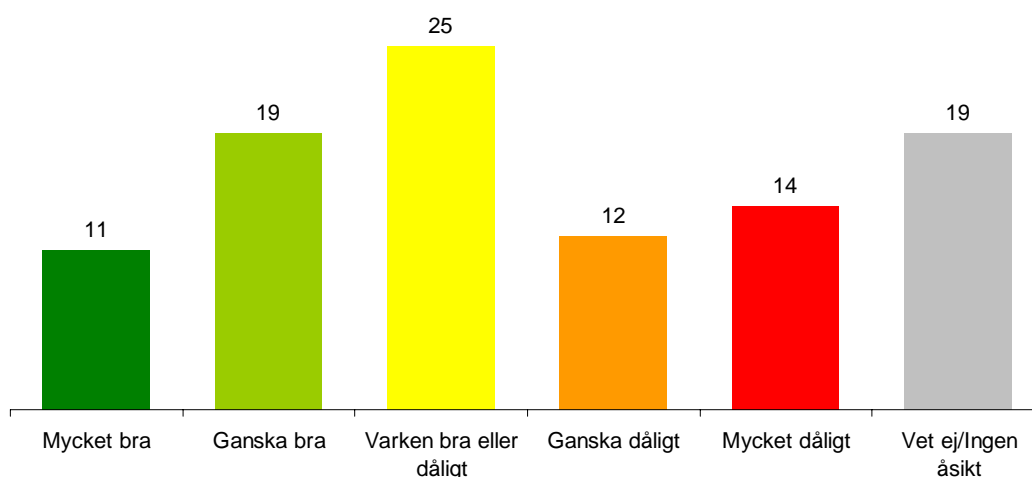
Tre av tio av moderaternas, kristdemokraternas och folkpartiets väljare är för avståndsdifferentiering. Majoriteten av dessa partiers väljare är dock för en enhetstaxa.

Synen på privat drift i kollektivtrafiken

Tre av tio tycker att det är bra att privata företag driver kollektivtrafiken. Nästan lika stor andel anser det vara dåligt. Värt att observera är att enligt bortfallsanalysen kan den negativa synen på privat drift av kollektivtrafiken vara något underskattad. Den största andelen, drygt fyra av tio, är indifferent eller har inte kunnat svara på frågan.

Vad tycker du om att privata företag driver kollektivtrafiken i länet?

Bas: 1600, Relativa frekvenser (%)

Män tenderar även i denna privatiseringsfråga vara mer positiva till privata aktörer än kvinnor. Nästan fyra av tio män uppger att det är bra att privata företag driver kollektivtrafiken, medan bara två av tio kvinnor är av samma åsikt.

Moderaternas och centerpartiets väljare är tydligast för att privata företag driver kollektivtrafiken, då hälften av deras väljare tycker att det är bra. Fyra av tio av folkpartiets och kristdemokraternas väljare håller också med om detta.

Bland dem som däremot tycker att det inte är bra att kollektivtrafiken i länet sköts av privata aktörer återfinns fyra av tio av socialdemokraternas respektive miljöpartiets väljare. Men det är framför allt vänsterpartiets väljare som inte vill ha privata aktörer i kollektivtrafiken, eftersom en så stor andel som sju av tio tycker att det är dåligt.

Det går även att finna en relativt negativ syn på privata aktörer i kollektivtrafiken bland unga väljare. Hela tre av fyra ungdomar tycker att privat drift av kollektivtrafiken inte är att föredra.

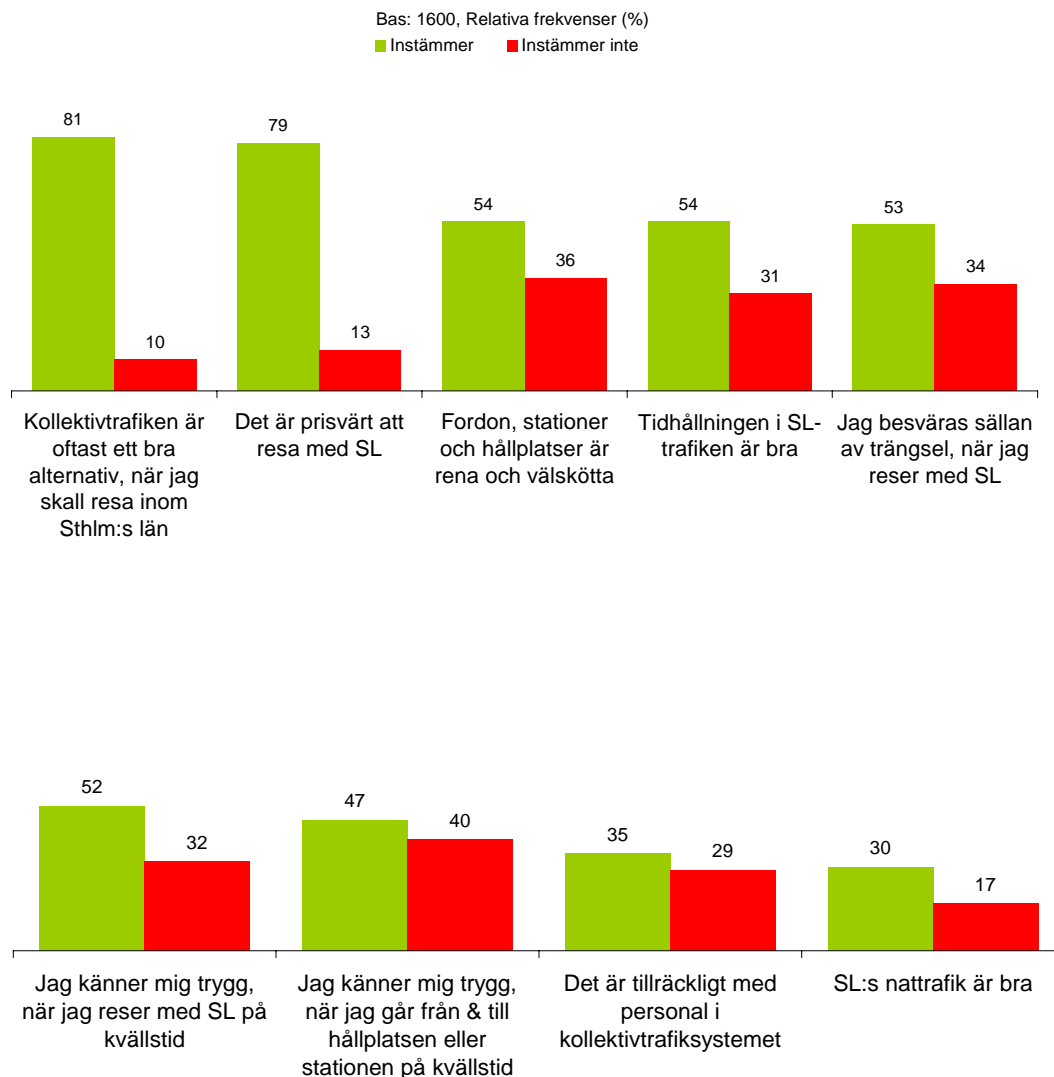
Attityder till SL och kollektivtrafiken

Majoritet av respondenterna, åtta av tio, anger att kollektivtrafiken är ett bra alternativ när de skall resa inom länet och att det är prisvärt att resa med SL. SL som resealternativ får också relativt bra betyg i påståendet om att SL har

en bra nattrafik. Det är visserligen bara tre av tio som instämmer, men av dem som har en åsikt är mer än hälften nöjda.

Mot renhållningen och skötseln samt tidhållningen och trängseln framförs relativt mycket kritik. Omkring en tredjedel av väljarna är missnöjda.

Instämmer du eller instämmer du inte med följande påståenden om kollektivtrafiken i Stockholmsregionen?

Något som ofta diskuteras när SL kommer på tal är tryggheten att resa med SL, men också tiden före och efter själva resan. Så många som en tredjedel känner sig inte trygga i kollektivtrafiken om kvällarna och ännu fler när de går till och från hållplatser och stationer på kvällstid.

Kvinnor är mer positiva till SL som resealternativ än män. Det är annars ungdomarna som är överrepresenterade bland dem som tycker att SL är ett

bra resealternativ. Denna positiva attityd går även att finna bland miljöpartiets, vänsterpartiets och socialdemokraternas väljare.

Centerpartiets väljare instämde i högre omfattning än genomsnittet i påståendet att det är prisvärt att resa med kollektivtrafiken. Denna positiva attityd går även att finna bland en relativt stor andel av socialdemokratiska väljare och bland dem som är äldre än 64 år.

Det är framförallt kvinnor och ungdomar, särskilt förstagångsväljare, som inte känner sig trygga när de går till och från hållplatsen eller stationen. Skillnaden mellan olika befolkningsgrupper är inte lika stor när det gäller känslan av trygghet i samband med resor med SL på kvällstid, men det är fortfarande kvinnor och unga som känner sig minst trygga. Även många moderata väljare känner sig otrygga i kollektivtrafiken på kvällarna.

Personer som är födda utanför Europa och socialdemokratiska väljare tycker i relativt stor utsträckning att SL:s nattrafik är bra, medan kritiken kommer från ungdomarna, och då framför allt från förstagångsväljarna.

Kvinnor anser i större utsträckning än män att det inte finns tillräckligt med personal i kollektivtrafiken. Men återigen är det de unga, och då framförallt förstagångsväljarna, som tycker att det saknas personal.

Folkomröstningen om trängselskatten

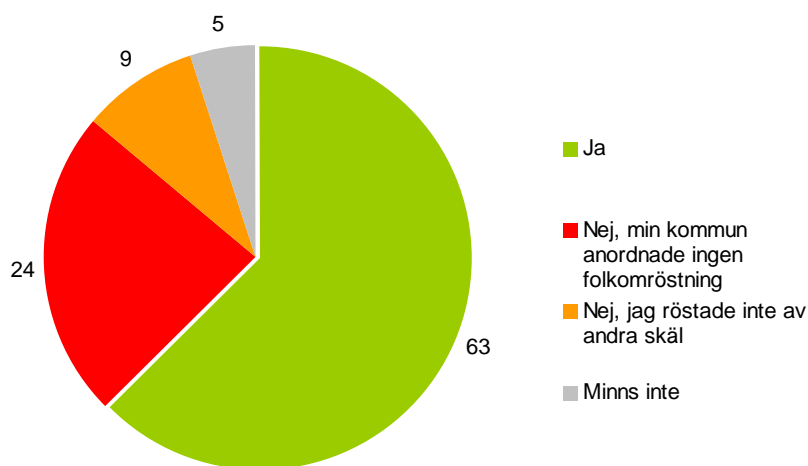
Söndagen den 17 september 2006, samtidigt med de allmänna valen, anordnade Stockholms stad och 14 andra kommuner i Stockholms län folkomröstningar om trängselskatt.

Deltagande i folkomröstningen

Valdeltagandet i folkomröstningarna om trängselskatten var högst bland moderaternas och folkpartiets väljare och mycket högt bland SACO-medlemmar och universitets- och högskoleutbildade.

Röstade du om trängselskatten?

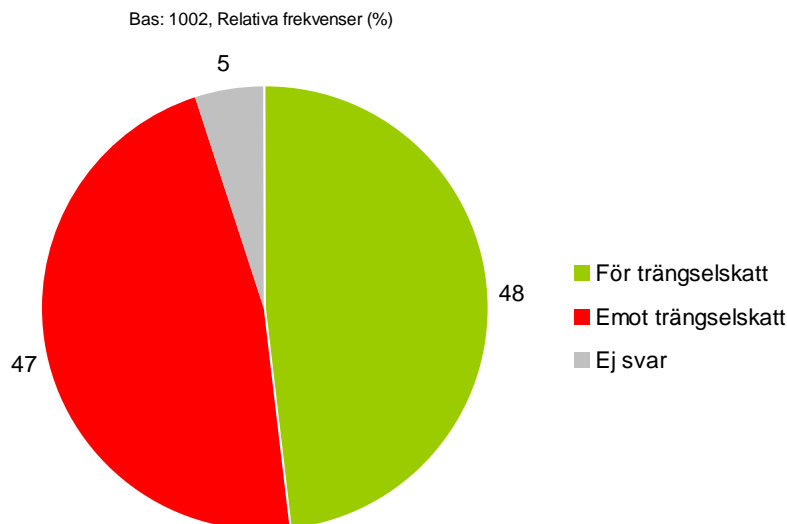
Bas: 1600, Relativa frekvenser (%)

Resultatet i folkomröstningen

Enligt Valnämnden i Stockholms stad röstade en majoritet för ett införande av trängselskatt i Stockholms stad: 51,3 mot 45,5 procent. Folkomröstningarna i de övriga 14 kommunerna slutade med att en majoritet röstade emot införande av trängselskatt: 60,2 procent mot 39,8 procent. Av dem som i undersökningen uppgivit att de deltagit i folkomröstningen i trängselskatt röstade hälften ja och hälften nej.

Hur röstade du i folkomröstningen om trängselskatten?

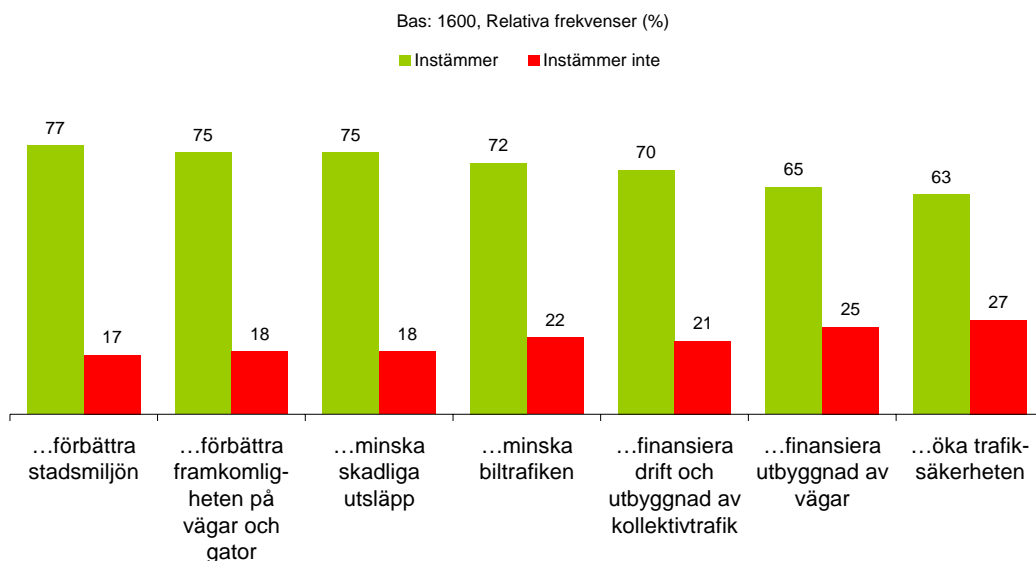
Betydligt fler kvinnor än män röstade för trängselskatten liksom hela 90 procent av miljöpartisterna, 70 procent av vänsterpartisterna och 68 procent av socialdemokraterna. Även drygt hälften, 56 procent, av centerpartiets väljarkår röstade ja till denna skatt. Motsatsen gäller för övriga partier. Hela 71 procent av moderaternas väljare röstade mot förslaget om trängselskatt liksom 58 procent av kristdemokraternas och 53 procent av folkpartiets väljare.

Trängselskattens effekter

Påfallande många anser att trängselskatt är en bra metod för att komma till rätta med miljöproblem och trängsel. Merparten anser också att den kan vara bra för att finansiera både kollektivtrafik och vägbyggen, liksom för att öka trafiksäkerheten. Kvinnor har genomgående större tilltro till metoden än män.

Det är framför allt miljöpartiets väljare men också relativt många socialdemokrater och vänsterpartister som anser att trängselskatten är en bra metod för att på olika sätt förbättra situationen i regionen. Detta gäller även ungdomar, som är mer benägna än andra åldersgrupper att se fördelar med trängselskatten.

Instämmer du eller instämmer du inte i följande påståenden om att trängselskatten är en bra metod för att...?

Oavsett parti är det åtminstone hälften av väljarna som instämmer i påståenden om att trängselskatten är en bra metod. Hela 96 procent av miljöpartiets väljare instämde i att denna skatt är en bra metod att förbättra stadsmiljön och 50 procent av moderaterna att den är ett bra sätt att öka trafiksäkerheten. Resten av påståendena hamnar mellan dessa två extremfall.

Instämmer (helt, till stor del eller delvis) i följande påståenden om att trängselskatten är en bra metod för att... Efter partiröstning

	m	c	fp	kd	s	v	mp
Förbättra stadsmiljön	67	92	75	77	87	88	96
Förbättra framkomligheten på vägar och gator	69	88	74	77	82	79	91
Minska skadliga utsläpp	61	87	77	75	88	84	96
Minska biltrafiken	61	82	72	76	85	81	92
Finansiera drift och utbyggnad av kollektivtrafik	59	80	70	62	81	77	90
Finansiera utbyggnad av vägar	60	74	66	57	74	53	71
Öka trafiksäkerheten	50	80	62	53	78	69	86

Vad påverkade väljarnas inställning till trängselskatten?

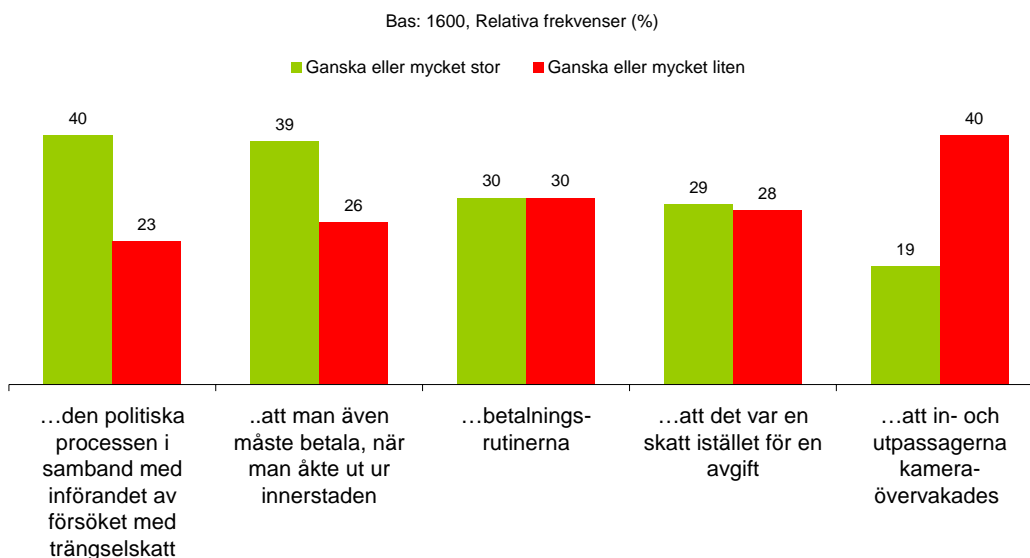
Intervjupersonerna fick även svara på frågan om vad som påverkat deras inställning till försöket med trängselskatten i Stockholm. Av de fem uppräknade faktorerna är det framför allt två som framhävs, nämligen den politiska

processen i samband med införandet av försöket och att man måste betala även när man åker ut ur staden.

Tre av tio intervjuade uppgav att de påverkades av betalningsrutinerna och av att det var en skatt i stället för en avgift. Däremot spelade kameraövervakningen inte någon stor roll.

Den politiska processen i samband med införandet av försöket med trängselskatten spelade större roll för män (45 procent) än för kvinnor (35 procent).

I hur stor eller liten utsträckning påverkades din inställning till försöket med trängselskatt i Stockholm av?

Framför allt moderata landstingsväljare påverkades av den politiska processen, nästan sex av tio. De påverkades också rätt mycket av att man måste betala vid utpassagerna, av betalningsrutinerna och av att det var en skatt i stället för en avgift.

Kameraövervakningen spelade roll för helt andra grupper: arbetslösa, personer med sjuk- och aktivitetsersättning, lågutbildade äldre, ensamstående med barn och personer som är födda utanför Europa.

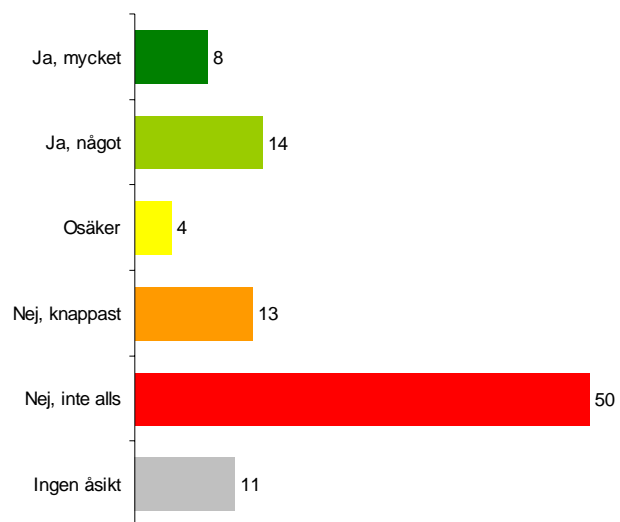
Trängselskattens påverkan på val av parti

Hälften av respondenterna menar med bestämdhet att trängselskatten inte alls haft någon påverkan på deras val av parti i landstingsvalet. Ytterligare 13 procent svarade att det knappast hade någon påverkan, men en av fem väljare påverkades av Stockholmsförsöket i sitt val av parti i landstingsvalet.

Det är de kristdemokratiska och moderata väljarna i landstingsvalet som är särskilt säkra på att trängselskatten inte påverkat deras val av parti. Åtta av tio kristdemokrater uppgav detta, medan sju av moderaternas väljare svarade på samma sätt. Motsatsen gäller för miljöpartiets väljare, där trängselskatten påverkat hur fyra av tio väljare röstade i valet.

Påverkade Stockholmsförsöket (trängselskatten) ditt val av parti i landstingsvalet?

Bas: 1600, Relativa frekvenser (%)

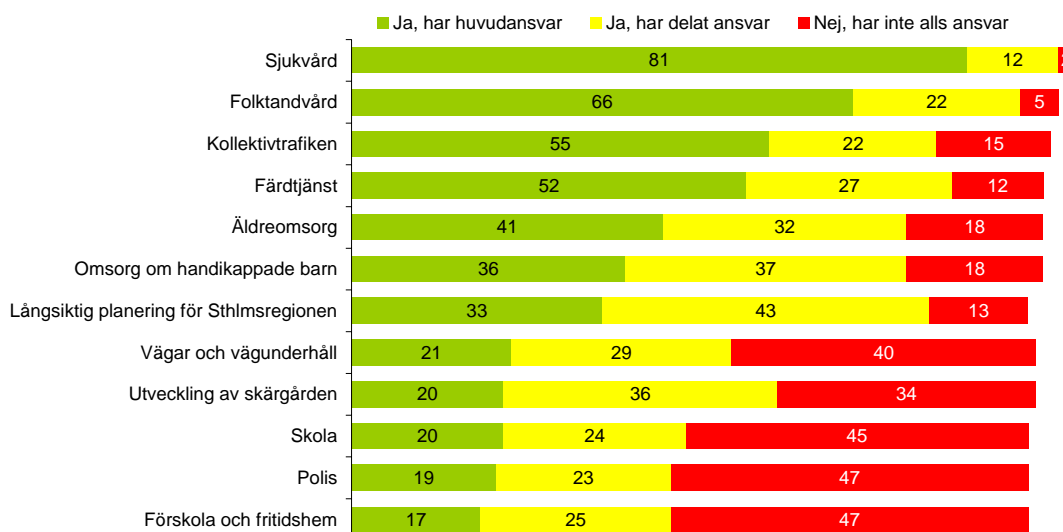

Kunskaper om landstinget

Att landstinget har ansvaret för sjukvård vet det stora flertalet. De flesta är också relativt välinformerade om ansvaret för folktandvård och kollektivtrafiken. Men ganska många tror att landstinget också har något ansvar för vägar, skola, polis samt förskola och fritidshem, vilket ju inte är fallet.

Landstinget har ansvaret för en hel rad frågor. Vilka av de områden som finns uppräknade nedan anser du att landstinget har ansvar för?

Bas: 1600, Relativa frekvenser (%)

Vikten av olika politiska mål

Deltagarna i undersökningen fick frågan om hur viktiga de tycker att olika politiska mål är.

Nästan samtliga, 95 procent, vill ha förbättringar i sjukvården. Detta politiska mål anses således vara det klart viktigaste av de femton som togs upp i undersökningen.

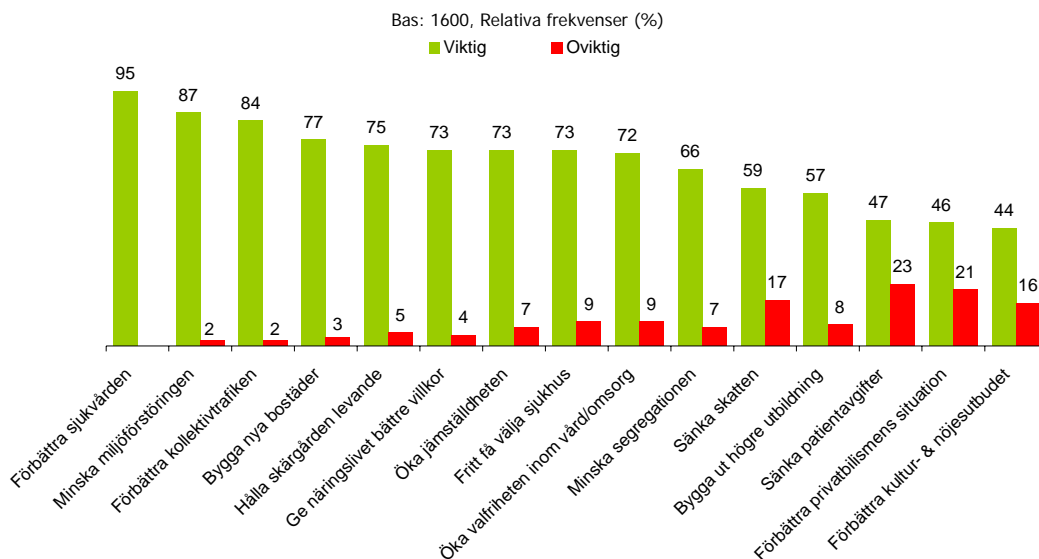
Att minska miljöförstöringen och förbättra kollektivtrafiken anser länets invånare vara det andra respektive tredje viktigaste målet. Nästan nio av tio anser att miljöfrågan är viktig, och drygt åtta av tio lyfter fram kollektivtrafiken.

Därefter kommer en tredje grupp av politiska mål, som minst sju av tio väljare uppfattar som viktiga. Dessa är i rangordning (mest viktig först): att hålla skärgården levande, fritt få välja sjukhus, öka valfriheten inom vården och omsorgen, öka jämställdheten, bygga nya bostäder samt att ge näringslivet bättre villkor.

En fjärde grupp av politiska mål som fortfarande en majoritet av respondenterna uppskattar är att minska segregationen, sänka skatten samt att bygga ut den högre utbildningen.

Slutligen kommer den femte gruppen av politiska mål, som är de minst viktiga för den allmänna opinionen i länet. Det är inte längre en majoritet som anser att dessa mål bör prioriteras. Denna grupp av mål består av att sänka patientavgifterna, förbättra privatbilismens situation samt att förbättra kultur- och nöjesutbudet i länet.

Hur viktiga anser du att följande politiska mål är?

Endast de som svarat att ett politiskt mål är mycket viktigt analyseras närmare nedan.

Förbättrad sjukvård spelar en större roll för kvinnor än för män. Nästan nio av tio kvinnor svarar att den är mycket viktig, medan ca sju av tio män tycker på samma sätt. Detta mål är också särskilt angeläget för socialdemokratiska väljare, då åtta av tio svarade att det är mycket viktigt att förbättra sjukvården.

Det är inte oväntat att målet att minska miljöförstörelsen är av stor betydelse för miljöpartiets väljare. Framför allt nio av tio miljöpartister, men också åtta av tio centerpartister och sju av tio socialdemokrater, framhåller detta politiska mål som mycket viktigt. Återigen är målet viktigare för kvinnor än för män. Sju av tio kvinnor är av denna uppfattning mot sex av tio män.

Sex av tio kvinnor menar att det är av stor vikt att förbättra kollektivtrafiken, medan bara fyra av tio män anser detta. Även sju av tio av vänsterpartiets väljare och sex av tio miljöpartister respektive socialdemokrater lyfter fram denna fråga. Ungdomar, som är särskilt flitiga kollektivtrafikanter, håller förstås med, eftersom sex av tio ser förbättringar av kollektivtrafiken som värt att prioritera högt.

Att stockholmarna, särskilt de äldre och kvinnorna, är måna om sin skärgård märks också.

Att fritt få välja sjukhus attraherar främst äldre och sjuka samt moderata väljare. Sex av tio med sjuk- och aktivitetsersättning vill prioritera detta mål, vilket är ungefär samma andel moderater vill.

På samma sätt attraherar även det andra politiska valfrihetsmålet – ökad valfrihet inom vård och omsorg – främst äldre och moderata väljare.

Det politiska mål där kvinnors och mäns uppfattningar går mest isär är just att öka jämställdheten. Nästan sex av tio kvinnor anser detta vara mycket viktigt mot bara tre av tio män. Det här målet är uppskattat bland vänsterpartiets och miljöpartiets väljare, där sex av tio delar denna uppfattning. Hälften av de socialdemokratiska väljarna håller detta mål högt.

Att bygga nya bostäder associeras naturligt med unga väljare och arbetslösa. Även socialdemokrater och personer födda utanför Europa är mycket angelägna om detta mål.

För sex av tio moderata väljare är det mycket viktigt att ge näringslivet bättre villkor. Detta politiska mål får också relativt starkt stöd av egna företagare.

Det största intresset för att minska segregationen visar vänsterpartister och miljöpartister, sju av tio av dem. Målet får relativt stort stöd också bland studenter. Även här är kvinnor mer angelägna än män, 45 mot 33 procent.

Skattesänkningar får relativt stort stöd bland moderaternas väljare. Hälften av dem tycker att det är av mycket stor vikt. Noterbart är också att fyra av tio förstagsångsväljare anser målet vara mycket viktigt.

Lägre patientavgifter anser hälften av såväl arbetslösa som icke europeiska invandrare vara mycket viktigt, men också 40 procent av ungdomarna, LO-medlemmarna och av personerna med sjuk- och aktivitetsersättning.

Målet att förbättra för privatbilismen rankar 30 procent av moderaterna och en nästan lika stor andel av de egna företagarna mycket högt på prioriteringslistan.

Längst ned på listan över politiska mål som väljarna anser vara mycket viktiga hamnar förbättringar av kultur- och nöjesutbudet. Den grupp som i relativt stor utsträckning lyfter fram detta mål är icke europeiska invandrare, varav nästan hälften anser detta vara mycket viktigt.

Värderingsgrupper bland länets invånare

För att bättre förstå länets invånare och deras inställning till olika politiska mål har respondenterna delats in i sex olika grupper. Indelningen baseras på svarsmönstren i frågan om hur viktiga olika politiska mål är.

Den streckade linjen i varje diagram visar den genomsnittliga länsinvånarens inställning, som varje grupps svarsmönster jämförs med.

De tre stora grupperna är ”påverkbara trygghetssökande”, ”självfokuserade nostalgiker” och ”försiktiga förnyare” – vardera ungefär en femtedel av länets befolkning. De mindre grupperna, som bara är hälften så stora, sammanfattas bäst som ”valfrihetssträvande skattesänkare”, ”nöjda traditionalister” och ”solidariska miljövänner”.

De flesta borgerliga väljare finns bland ”försiktiga förnyare”, ”självfokuserade nostalgiker” och ”valfrihetssträvande skattesänkare”, medan det går att finna vänsterväljare bland ”solidariska miljövänner”, ”nöjda traditionalister” och ”påverkbara trygghetssökande”.

Påverkbara trygghetssökande

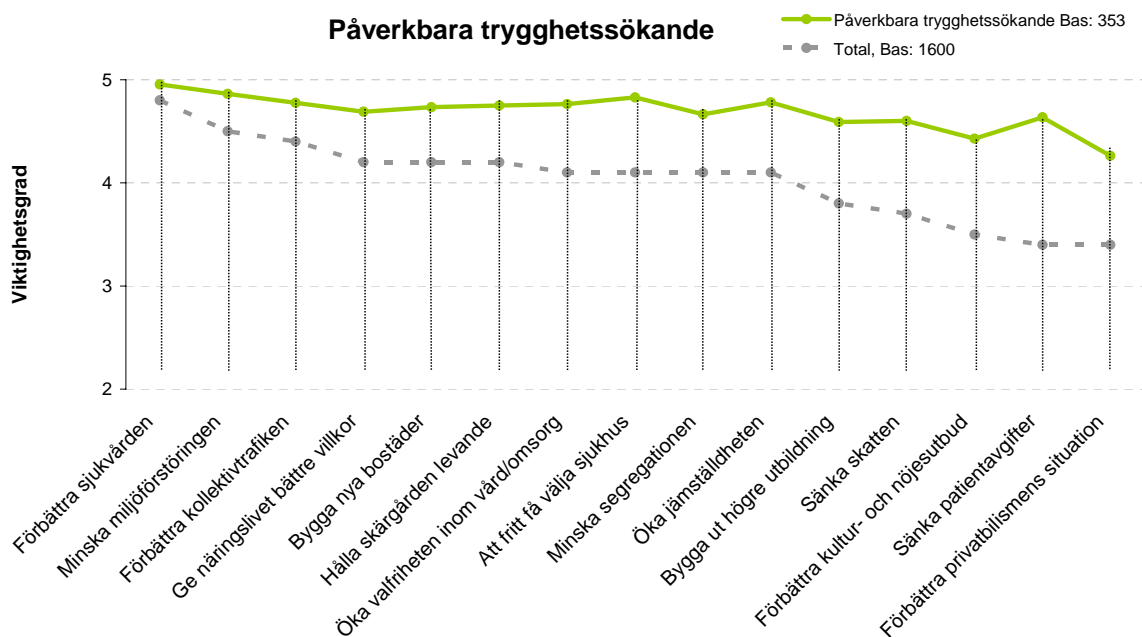
Gruppen ”påverkbara trygghetssökande” är den största, närmare bestämt 21 procent av länets population. Denna grupp utmärks av att de håller samtliga politiska mål för viktigare än vad den genomsnittliga invånaren gör. Precis som för andra grupper är det viktigaste politiska målet för trygghetssökande väljare att förbättra sjukvården och minska miljöförstöringen.

Något mer som utmärker väljarna i denna grupp är att de anser det vara viktiga mål att förbättra kollektivtrafiken, fritt få välja sjukhus och öka valfriheten inom vården och omsorgen. Gruppen framhåller också två jämlikhetsmål: ökad jämställdhet och minskad segregation. Sammanfattningsvis vill dessa trygghetssökande personer underlätta och förbättra för såväl enskilda människor som grupper i samhället.

Kvinnor är klart överrepresenterade i denna grupp, eftersom hela 60 procent är kvinnor. Relativt vanligt är också att dessa personer är äldre. Visserligen är det bara knappt var femte av dem som är född utanför Europa, men det är en stor andel jämfört med utlandsfödda i övriga grupper.

Det bör också noteras att nästan hälften av dessa personer bor i hyreslägenheter och är anslutna till LO. Även om de flesta är heltidsarbetande, finns det också relativt många med sjuk- eller aktivitetsbidrag som delar gruppens attityder. Utbildningsmässigt har dessa personer gymnasie- eller realskoleutbildning. Utmärkande är dessutom att de svarar ”Vet ej” tämligen ofta.

De är positiva till bilismen och vill inte minska den. Detta kan förklaras med att de inte tycker att det är prisvärt att åka med SL och med att de känner sig otrygga när de går till och från stationen eller busshållplatsen på kvällarna. Därför är förbättringar av kollektivtrafiken viktigare för dem än förbättringar av privatbilismens situation.

Relativt många bestämde sig först på valdagen hur de skulle rösta, och 30 procent av dem röstade på socialdemokraterna, vilket är mer än genomsnittet.

I en relativt stor omfattning instämmer de i påståendet att trängselskatten är en bra metod att höja trafiksäkerheten. Det var dock tre andra faktorer som påverkade dem i folkomröstningen om trängselskatt: att det talades om en skatt i stället för en avgift, kameraövervakningen och betalningsrutinerna.

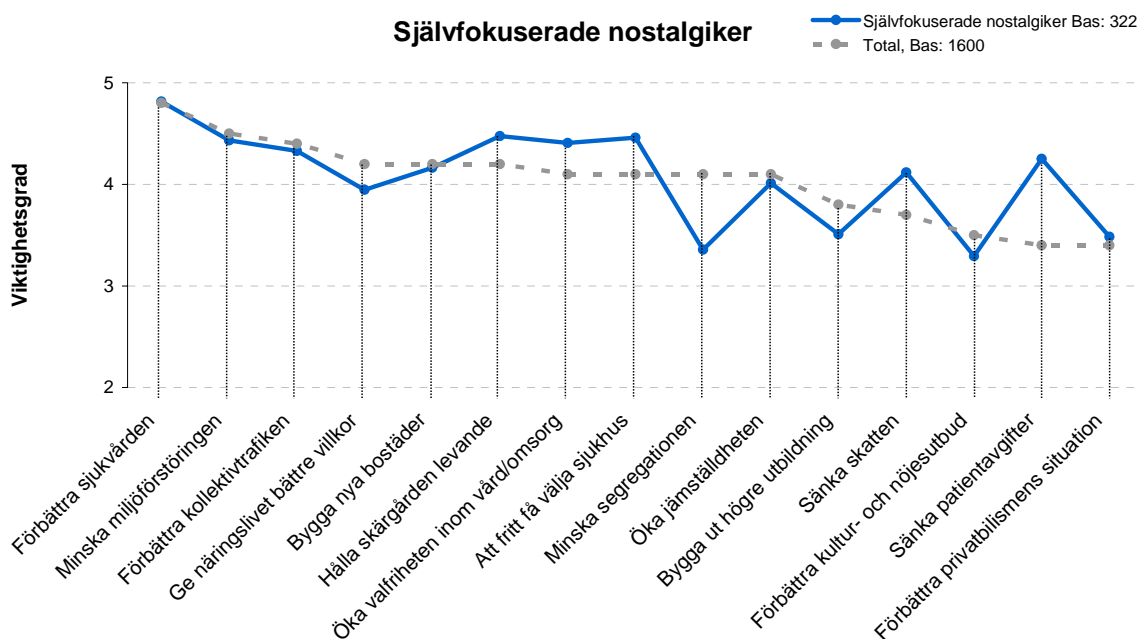
Självfokuserade nostalgiker

Denna grupp är den näst största med sina 20 procent. Det mest utmärkande för dessa väljare att de gärna framhåller de två valfrihetsmålen, att få välja sjukhus och att öka valfriheten inom vården och omsorgen. De skiljer sig också från genomsnittet genom att de i högre omfattning vill hålla skärgården levande samt sänka skatten och patientavgifterna. Personerna i denna grupp hade besökt vårdcentral eller husläkarmottagning flest gånger, förmodligen p.g.a. relativt många äldre.

Det är samtidigt utmärkande att dessa personer inte är så intresserade av att förbättra för andra grupper i samhället, som näringslivet (bättre villkor), studenter (utbyggd högre utbildning), kulturkonsumenter (ökat kultur- och nöjesutbud), invandrare (minskad segregation) samt kvinnor och män (ökad jämställdhet). Gruppen har den största andelen både ungdomar och äldre liksom personer födda i andra nordiska länder och lågutbildade.

I folkomröstningen om trängselskatten röstade de i större utsträckning mot än genomsnittet bland väljare, vilket också speglas i deras kritik mot busstrafiken under försöket med denna skatt.

Genomgående har denna grupp, precis som gruppen ”påverkbara trygghets-sökande” relativt ofta svarat ”vet ej”. Ungefär var femte av moderaternas, centerpartiets, folkpartiets och socialdemokraternas väljare hör till denna grupp. Miljöpartiets väljare har i mindre omfattning än genomsnittet denna attitydprofil.

Försiktiga förnyare

Knappt en femtedel av länets invånare tillhör ”försiktiga förnyare”.

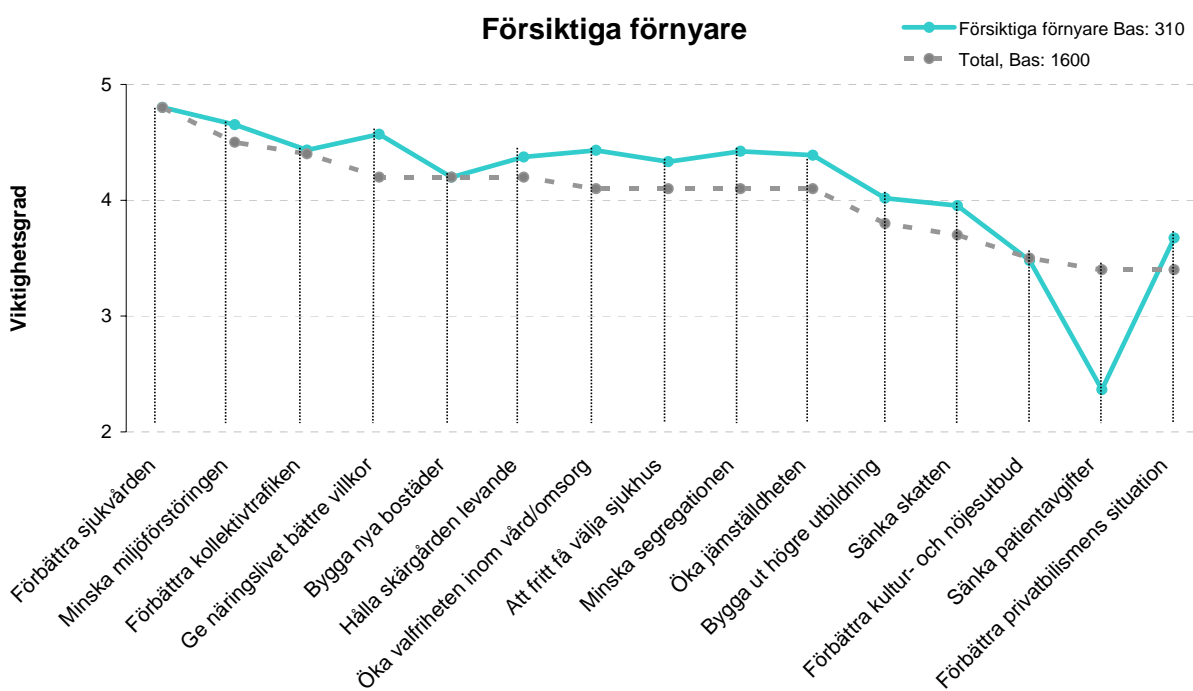
De politiska mål som till viss del utmärker dessa väljare är att ge näringslivet bättre villkor, öka valfriheten inom vården och omsorgen samt friheten att välja sjukhus. Andra mål som de ofta framhäver är att sänka skatten och att förbättra privatbilismens situation. De ”försiktiga förnyarna” anser också i större utsträckning än andra att det är viktigt med minskad segregation, jämställdhet och en utbyggd högre utbildning.

Denna näst mest företagervänliga grupp anser att vården i större utsträckning skall ägas och drivas av privata aktörer. Följaktligen är de också de mest frekventa besökarna av privata vårdinrättningar och privata tandläkare. De utmärker sig också genom att vilja sänka patientavgifterna, vilket de anser vara tämligen viktigt.

Trots att dessa väljare är för avståndstaxa, anser de det vara prisvärt att åka med kollektivtrafiken. De är näst mest positiva till att kollektivtrafiken ägs och drivs av privata aktörer samt till att bygga en ny väg väster om Stockholm. Det är även denna grupp som oftast uppger miljöbilar som alternativ.

Väljarna i denna grupp åker näst mest bil och är trängselskattens näst största motståndare, då sex av tio röstade mot denna skatt. Deras syn på trängselskatten berodde på avgifterna för utpassager från centrala Stockholm och den politiska processen i samband med försöket. De tycker inte heller om att det handlar om en skatt och inte en avgift. Däremot är de för att minska biltrafiken, höja parkeringsavgifterna och förbättra kollektivtrafiken för att minska bilismens negativa effekter.

Genomgående är deras mening att moderaterna har den bästa politiken inom trafik och sjukvård. Betydligt färre röstade ändå på moderaterna i denna grupp än bland valfrihetssträvande skattesänkare, men fortfarande finns här en större andel moderatväljare än i övriga grupper. En jämförelsevis stor grupp röstade även på folkpartiet och kristdemokraterna. Deras syn på köer och privat drift i vården hade en relativt stor effekt på deras partival.

Eftersom 96 procent av gruppens medlemmar röstade i valen till riksdag, landstings- och kommunfullmäktige, är de därmed de mest lojala väljarna i undersökningen. Dessa väljare har också bäst kännedom om landstingets ansvarsområden.

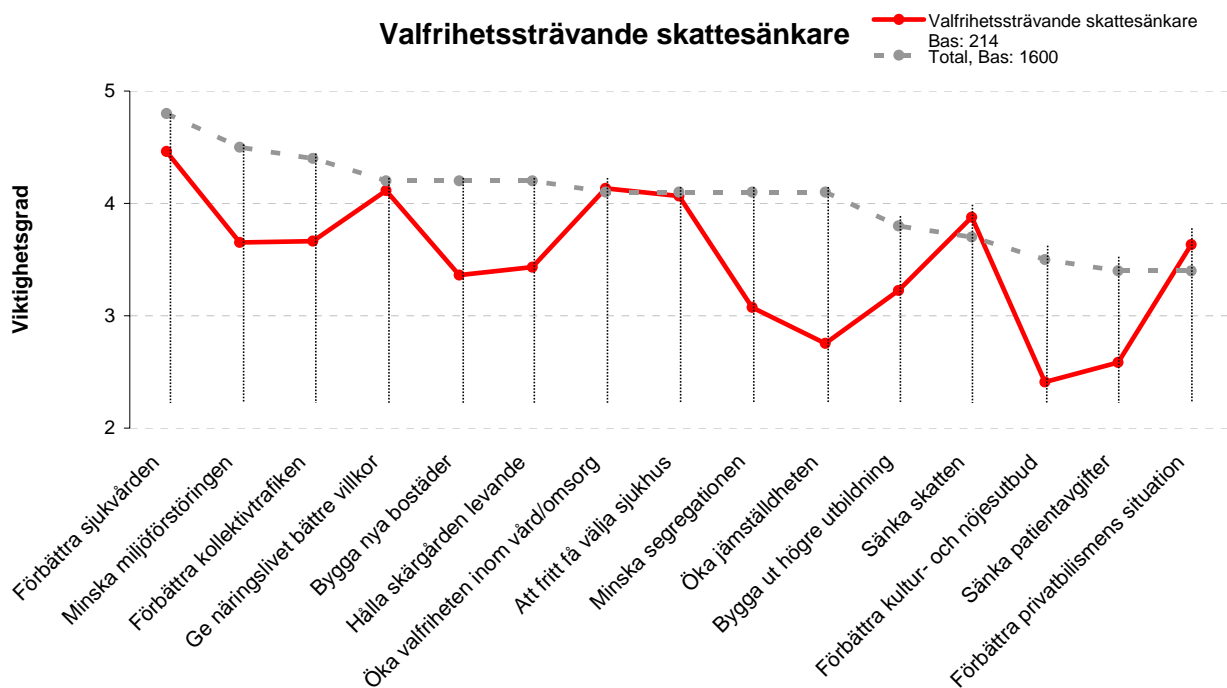
Valfrihetssträvande skattesänkare

Denna grupp, som uppgår till ca 14 procent av invånarna i länet, skiljer sig markant från övriga redovisade grupper. De tycker genomgående att de politiska mål som nämns i enkäten inte är så viktiga. Frågor som utmärker gruppen är skattesänkning, valfriheten inom vård och omsorg, friheten att välja sjukhus, näringslivsklimatet och privatbilismens situation. I viss mån, men inte i samma omfattning som i andra grupper, gäller detta även förbättringar av sjukvården. Däremot vill denna grupp mer sällan lyfta upp andra frågor.

Med sina 65 procent män är gruppen det mest mansdominerade av alla. Därtill kommer att en relativt stor andel av dem är i åldrarna 25–44 år och bor i villa eller radhus. Inte sällan är de sammanboende utan hemmavarande barn. En relativt hög andel, 47 procent, arbetar i något privat företag. Vanligen har de universitets- eller högskoleutbildning och är därför ofta också medlemmar i SACO, om de över huvud taget är fackligt anslutna.

Det är också dessa personer som i störst omfattning uppsökt vårdcentral eller husläkarmottagning vid flera tillfällen under 2006 och som anser att sjukvården har blivit sämre under de senaste två åren. Männerna i denna grupp är också de mest negativa till förebyggande åtgärder inom sjukvården – hellre pengar till vården än för förebyggande åtgärder. Däremot är gruppen överlägset mest positiv till att sjukvården ägs och drivs av privata aktörer.

De åker dagligen bil och är därför också de som mest sällan använder kollektivtrafiken. Men de känner sig mest otrygga av alla när de åker med SL på kvällar. Ändå instämmer de i ganska stor omfattning i att det finns tillräckligt med personal i kollektivtrafiken.

Dessa väljare är mest negativa till att minska biltrafiken samtidigt som de är mest övertygade om en ny vägförbindelse väster om Stockholm, privat drift i kollektivtrafiken och en avståndsrelaterad taxa. Däremot är de undersökningens starkaste motståndare till att införa trängelskatt, höja parkeringsavgifterna, bygga ut kollektivtrafiken och att införa förbud mot bilar på vissa ställen.

Dessa väljare bestämde sig för att rösta på sitt parti långt före andra grupper, ofta redan under våren eller ännu tidigare. Folkomröstningen om trängselskatt hade liten effekt på deras partival. De hade det högsta valdeltagandet i folkomröstningen, och den största andelen nej-röster. De är de största motståndarna till kameraövervakning, betalning vid utresor från innerstaden och till den politiska processen kring trängselskatten.

Denna grupp tycker i större omfattning än andra väljare att moderaterna har de bästa idéerna i de olika politiska sakområdena. I vissa enskilda fall är de mest positiva till folkpartiets och kristdemokraternas idéer. Följaktligen är denna grupp mer benägen att rösta på moderaterna än någon annan grupp.

Nöjda traditionalister

Genomgående är de olika politiska målen inte lika viktiga för denna grupp som för genomsnittet. Undantaget är bara minskad miljöförstöring och ökad integration.

De största skillnaderna mellan denna grupp och den genomsnittliga väljaren är att dessa nöjda traditionalister inte är särskilt intresserade av de två valfrihetsfrågorna. Andra frågor av ganska liten betydelse för dem är privatbilismen, skatter, kultur- och nöjesutbudet, patientavgifterna, den högre utbildningen, jämställdheten, skärgården, näringslivet och nya bostäder.

I denna grupp finns relativt många personer i yngre medelåldern och den största andelen studerande, universitets- och högskoleutbildade, förvärvsarbete och infödda. Många är medlemmar i TCO eller SACO och bor i villa eller radhus. Inte sällan är de sammanboende med barn, och de har flest hemmaboende barn av alla.

I minst omfattning besöker de vårdcentraler och husläkarmottagningar, men också mer sällan andra vårdinrättningar. Därför har de inte alltid någon uppfattning om hur vården blivit under de senaste två åren. Karakteristiskt för dessa personer är att relativt många av dem vill ha mer offentligt ägande och drift av vården. De tycker dessutom att landstingets förebyggande arbete är bra som det är.

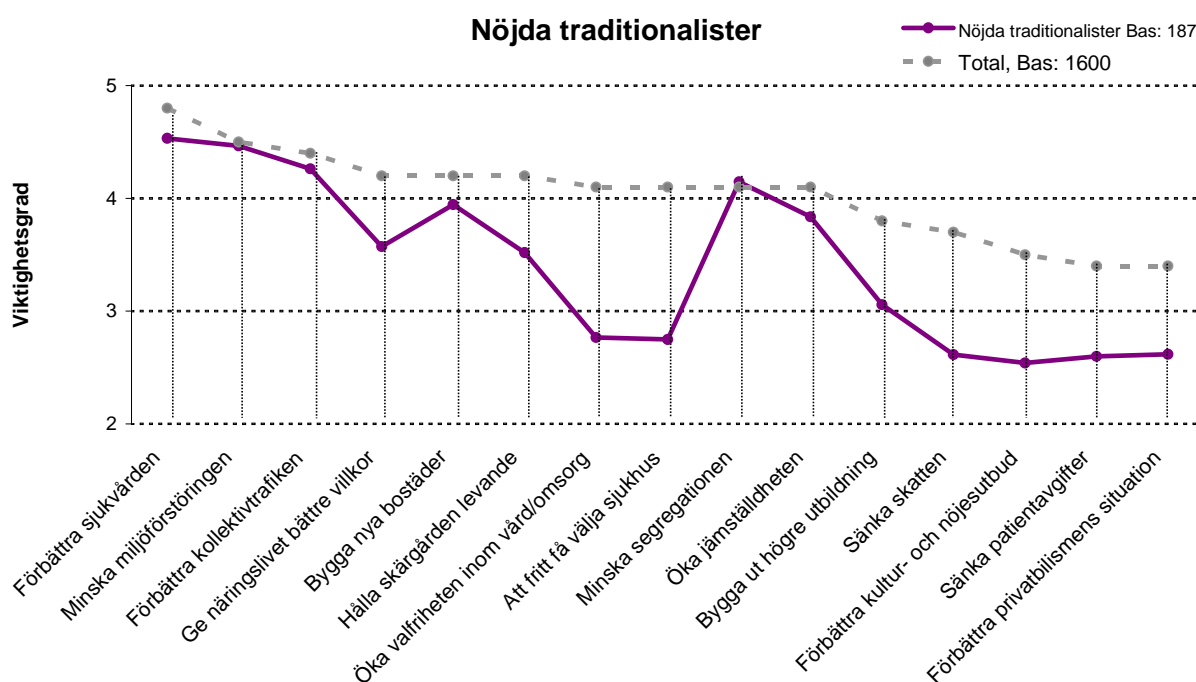
Typiskt för väljarna i denna grupp är att de mer sällan åker bil, och att deras användning av kollektivtrafiken är genomsnittlig. Undantaget är det mer polariserade resandet med pendeltåg, vissa åker oftare och andra mer sällan pendeltåg än en genomsnittlig väljare.

Tillsammans med de solidariska miljövännerna är denna grupp minst kritisk till busstrafiken under Stockholmsförsöket och mest positiv till enhetstaxan i kollektivtrafiken, som gör resan med SL till ett prisvärt alternativ. De känner sig också trygga när de reser med SL på kvällarna och när de går till och från stationen eller busshållplatsen. Tillsammans med de solidariska miljövännerna anser de att nattrafiken fungerar bra och oftast också att antalet SL-

anställda är tillräckligt. De är relativt negativa till att privata aktörer sköter driften av kollektivtrafiken, men inte lika negativa som miljövännerna.

Som miljövännerna är de generellt sett positiva till att på något sätt minska bilismen, men inte i riktigt lika hög grad. Av de olika sätten att minska biltrafiken väljer de trängelskatten, förbättringar av kollektivtrafiken och förbud mot biltrafik på vissa ställen – men inte höjning av parkeringsavgifterna.

Sju av tio röstade ja till trängelskatten, vilket gör gruppen till det näst mest positiva efter miljövännerna. Även om de ofta hävdar att trängelskatten inte påverkat deras val av parti i landstingsvalet, ser de många positiva fördelar med den. Den är dock en sämre metod för finansiering av nya vägar.

Väljare som inte vet vilket parti som har den bästa politiken är överrepresenterade i denna grupp. De som har en åsikt i frågan tycker ofta att socialdemokraterna har den bästa politiken. Det gäller särskilt kollektivtrafiken, segregationen och sjukvården. I stor omfattning uppfattas detta parti även ha den bästa politiken för tillväxt och sysselsättning, men det finns också ett antal väljare som föredrar moderaternas politik inom detta sakområde. Relativt många anser också att miljöpartiet har den bästa politiken, exempelvis på miljöområdet.

Ändå är det inte något särskilt ämnesområde som påverkat deras röstning i landstingsvalet. Ett annat särdrag för denna grupp är att en relativt stor andel röstade på socialdemokraterna i landstingsvalet, men också på miljöpartiet och vänsterpartiet. Relativt många röstade på detta sätt även i landstingsvalet 2002. Denna grupp har också en tendens att tillsammans med solidariska miljövännen rösta på olika småpartier. Att många inte minns hur de röstade passar väl in i mönstret att de inte har något favoritparti utan fattar sitt beslut sent, ofta först på valdagen.

Solidariska miljövännen

Gruppen som går under benämningen ”solidariska miljövännen” är minst av alla med bara 11 procent av invånarna. Dessa väljare har nästan samma svarsmönster som den genomsnittliga länsinvånaren, men utmärker sig dock för sin syn på vissa politiska mål.

Dessa solidariska miljövännen anser att det viktigaste målet är att minska miljöförstöringen. Sedan har de tydliga preferenser som skiljer sig från genomsnittet. Gruppen tenderar att i betydligt större utsträckning prioritera sociala frågor som sjukvård, integration och jämställdhet. Även målet att bygga fler bostäder uppfattas vara mycket viktigt. Andra mål som dessa miljömedvetna personer uppskattar mer än väljare i genomsnitt är att förbättra kollektivtrafiken, hålla skärgården levande, förbättra kulturen och nöjesutbudet samt att bygga ut den högre utbildningen.

Däremot uppvisar gruppen betydligt lägre värden för skattesänkning, privatbilismens situation och näringslivet villkor. Gruppen anser inte heller i lika hög grad som övriga att de två valfrihetsfrågorna är viktiga.

Det finns flera tydliga skillnader mellan denna sociala och miljömedvetna grupp och befolkningens genomsnitt, exempelvis består gruppen av hela 64 procent kvinnor. 30 procent av dem är ensamstående utan barn. Mer sällan bor de i villa och radhus. Gruppen omfattar såväl hög- som lågutbildade, som förenas av ett engagemang för miljö och sociala frågor.

Väljarna i denna grupp är också tydligt mer positivt inställda till förebyggande åtgärder inom sjukvården.

Av olika skäl reser de hellre kollektivt än med bil, bl.a. uppfattar de kollektivtrafiken som prisvärd, särskilt med enhetstaxa, och är minst kritiska till störningar i kollektivtrafiken. Mest av alla känner de sig trygga i kollektivtrafiken på kvällarna. De tycker inte om privata aktörer i trafiken i lika stor utsträckning som andra grupper och är de som är mest negativa till kringfartsleder.

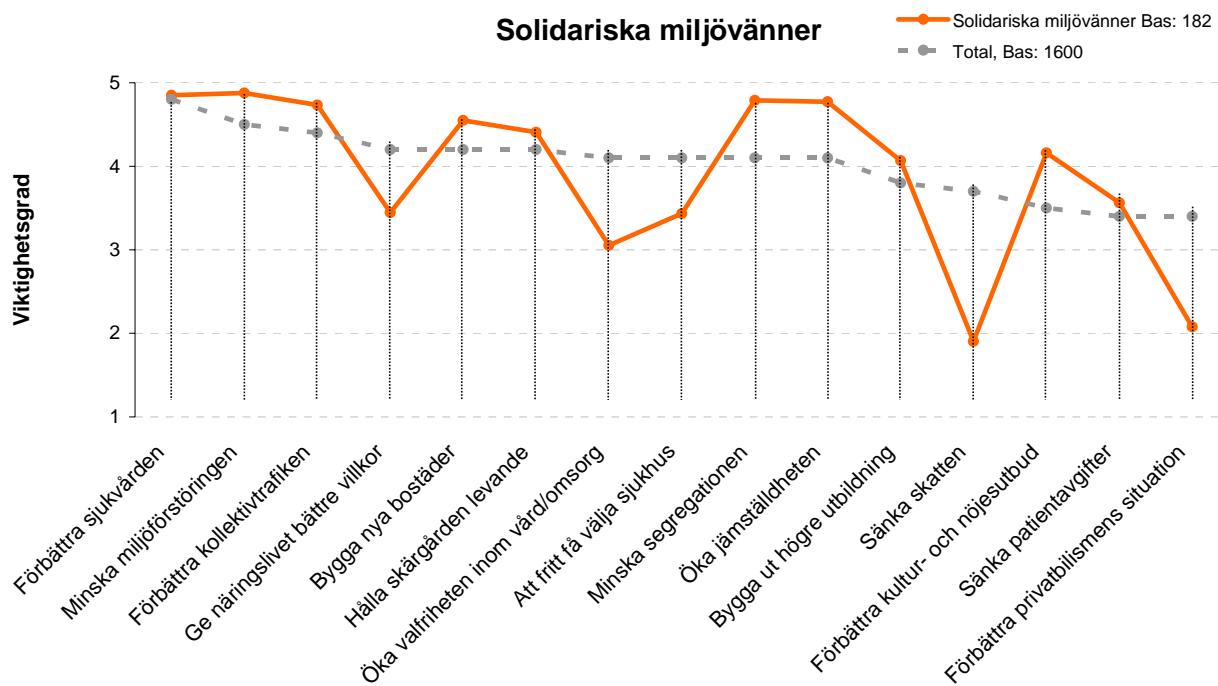
Kännetecknande för denna grupp är inte helt överraskande att de är särskilt positiva till trängselskatten, och också mest positivt inställda till att höja parkeringsavgifterna. Trängselskatten hade enligt dessa miljövännen också störst påverkan på deras val av parti. Gruppen visar också mest uppskattning av trängselskattens effekter. Det är tydligt att de anser att socialdemokraterna, vänsterpartiet eller miljöpartiet har de bästa lösningarna, varför de ofta röstade på dessa partier.

Väljarna i detta segment bestämde sig också långt i förväg, under våren eller tidigare, för vilket politiskt parti de skulle rösta på i de tre valen.

Det är framför allt resurserna till sjukvården som avgjorde deras val av parti. De tycker dock inte att vården blir bättre genom privatisering, inte heller betonar de åtgärder för att minska köerna. Trängselskatten och kollektivtrafiken har också påverkat deras val av parti i relativt stor utsträckning.

Det bör noteras att denna grupp i störst omfattning röstade på feministiskt initiativ, nämligen hela fem procent. Dessa miljömedvetna och pålästa väljare

re röstade i högre grad än många andra grupper, men inte på samma parti i de olika valen på grund av dålig information.

BILAGA 1

Undersökningens genomförande

Population och urval

Populationen för denna studie är samtliga röstberättigade i valet till landstingsfullmäktige i Stockholms län. Röstberättigade är de som fyllt 18 år senast på valdagen, är svenska medborgare och folkbokförda i någon av länets 26 kommuner. De röstberättigade innefattar även personer som är EU-medborgare eller medborgare i Norge eller Island, samt folkbokförda i en av länets kommuner. De kan också vara medborgare i något annat land som har varit folkbokförda i Sverige i minst tre år i någon av Stockholms kommuner senast på valdagen.

Populationen uppgår till ca 1,5 miljoner personer, varifrån ett slumpmässigt urval är draget. Detta urval är ett länsrepresentativt sannolikhetsurval som tagits fram genom att 3 000 personer slumpmässigt har valts ut från Statens personadressregister (SPAR), ett offentligt register som omfattar alla som är folkbokförda i Sverige. För att få det bästa tänkbara urvalet har det slumpmässiga urvalet stratifierats efter kön och ålder och kommunstorlek.

Metod

Denna undersökning genomfördes huvudsakligen med en kvantitativ metod. Datainsamlingen skedde genom att frågeformuläret skickades per post till de slumpmässigt utvalda personerna veckan efter valdagen. Därefter har två postala påminnelser skickats ut. Kontakt har tagits per telefon med de flesta som inte skickat in enkäten. Fältarbetet avslutades under sista veckan i oktober.

Svarsfrekvens och vägning

Svarsfrekvensen för denna studie uppgår till 55 procent, vilket innebär att svaren från 1 600 personer ligger till grund för resultatet i denna rapport. För en utförlig beskrivning av svarsfrekvensen och bortfallet, se bilaga 2.

Resultatet i undersökningen är vägt och justerat efter den faktiska fördelningen i länets kommuner sett till kön och ålder samt det faktiska valresultatet i landstingsfullmäktige 2006.

Observera att respondenterna inte svarade på samtliga frågor, varför summan av de olika alternativen inte alltid blir 100 procent.

BILAGA 2

Bortfall

Denna bilaga består av tre avsnitt: 1) *bortfallsredovisningen* beskriver utskicket och svarsfrekvensen, 2) *bortfallsanalysen* jämför respondenterna avseende kön, ålder och vad respondenterna röstade på enligt eftervalsundersökningen med hur det faktiskt ser ut i länet samt 3) en *bortfallsundersökning*, som jämför svaren på fyra olika kontrollfrågor från undersökningens respondenter och slumpmässigt utvalda personer i bortfallet.

Bortfallsredovisning

Tabellen nedan redovisar bortfallet och svarsfrekvensen för denna enkätundersökning bland personer skrivna i någon av kommunerna i Stockholms län. Utskicket var totalt 3 000 brev till röstberättigade personer som slumpmässigt valts ut från SPAR:s register över personer skrivna i länet.

Efter att 72 personer borttagits från det totala utskicket uppgick bruttourvalet till 2928 personer. Dessa 72 personer var främst sådana som haft fel adress, totalt 29 personer. Tjugo svar kom dessutom in för sent, och femton personer skickade tillbaka tomma svarskuvert. Slutligen blev några personer anonymiserade, det vill säga att de själva hade tagit bort den etikett som fanns på frågeenkäten.

Totalt återstod då 2 928 personer i bruttourvalet. Av dessa 2 928 personer var det exakt 1 600 personer som svarade på enkäten inom utsatt tid. 1 318 personer lät bara bli att skicka in enkäten. Dessutom valde 10 personer, eller anhöriga till dessa personer, att ringa upp för att berätta att intervjupersonen inte kunde medverka på grund av resor eller sjukdom.

Personer med problem att besvara enkäten, till exempel äldre och personer som inte behärskar svenska, hade dels möjligheten att läsa instruktionerna på engelska, dels möjligheten att ringa för att få assistans med att fylla i enkäten. Denna assistans blev aktuell vid några tillfällen.

Totalt utskick		3000
	<i>Okänd status</i>	
	Tomt formulär inskickat	15
	Postretur (fel adress, uppgift saknas)	29
	Anonymiserad (reg.nr borta)	8
	<i>Sen ankomst (efter 31 okt)</i>	20
Bruttourval		2928
	<i>Bortfall</i>	
	Vägran (hade meddelat att han/hon inte kunde medverka)	10
	Ej inskickade svar	1318
Nettourval Ankomst (t.o.m. 31 oktober)		1600
Bortfall (1328/2928)		
Svarsfrekvens (1600/2928)		55

Bortfallsanalys

Eftersom det i bruttourvalet fanns både ålder och kön på personer, kontrollerades om några grupper var överrepresenterade i bortfallet. Resultatet i tabellen nedan visar tydligt att män var något mer överrepresenterade (2,5–5,0) i bortfallsgruppen inom två av de fyra åldersintervallen: 18–29 år och 30–49 år. Personer äldre än 65 år var något underrepresenterade i bortfallsgruppen.

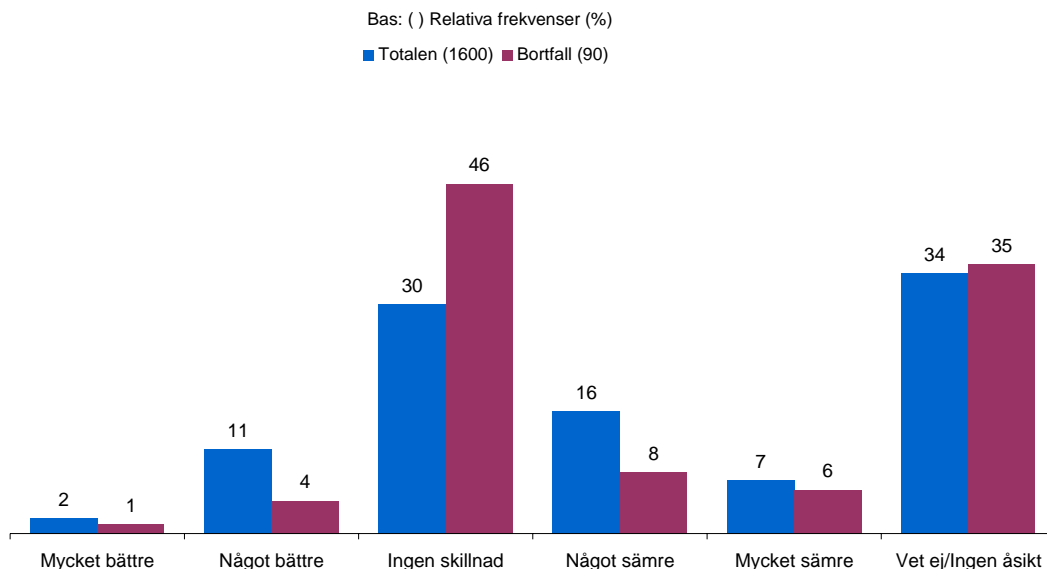
Bortfallsgrupp (Avrundade siffror)	Kön		Totalt
	Män	Kvinnor	
Ålder			
18–29 år	14	10	24
30–49 år	25	19	44
50–64 år	12	8	20
65–80 år	5	8	13
TOTALT	56	44	100

Bortfallsundersökning

Bortfallsundersökningen genomfördes veckorna efter att undersökningen stängts. Nettourvalet för denna telefonundersökning uppgår till 90 personer. Fyra frågor valdes ut från den postala enkäten för att kontrollera resultatet i bortfallet mot resultatet i undersökningen: två frågor om beteende och två frågor om attityder, uppdelade på två ämnesområden, sjukvården och trafiken. Båda resultaten är vägda utifrån nettourvalets fördelning på kön, ålder och partitillhörighet respektive bortfallets fördelning på kön och ålder.

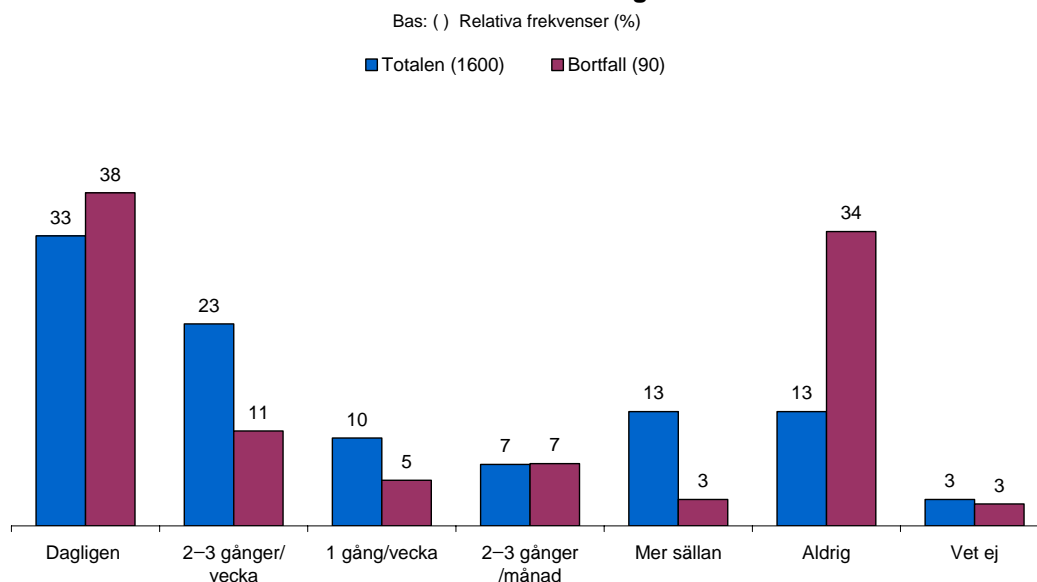
Den första frågan handlar om respondenters besök på vårdcentral/husläkarmottagning under 2006. Undersökningen visar fler ”Vet ej”/”Minns ej” än bortfallsundersökningen, medan fler personer i bortfallet svarat ”Ja, någon enstaka gång”. Annars är svarsmönstren mycket lika. De som deltagit i undersökningen anser något oftare än personerna i bortfallsundersökningen att sjukvården blivit bättre liksom att den blivit något sämre under de senaste två åren. De i bortfallsundersökningen uppgav oftare att det inte är någon skillnad jämfört med förut.

Anser du att sjukvården i Stockholms län på det hela taget har blivit bättre eller sämre under de senaste två åren?

När det gäller bilanvändning tenderar bortfallet att vara mer polariserat än undersökningen, det vill säga att bortfallet oftare består av dem som dagligen använder bil, men också av dem som aldrig använder bil, som för övrigt är betydligt fler i bortfallsgruppen. Annars visade det sig att svarmönstret ser relativt lika ut för de två grupperna.

Hur ofta använder du vanligtvis bil?

Vad beträffar respondenternas attityder till privat drift i kollektivtrafiken är bortfallet något mer polariserat än undersökningen, då fler i bortfallet tycker om privat drift samtidigt som det också finns andra vars syn på denna drift är mycket negativ. Enligt den totala undersökningen har många respondenter

inte någon åsikt i denna fråga. För övrigt kan ett liknande svarsmönster skönjas både i den totala undersökningen och i studien om bortfallet.

Man kan säga att de båda grupperna har ett liknande svarsmönster, men att bortfallsgruppen något oftare har besökt en vårdcentral eller husläkarmottagning, medan personerna i den totala undersökningen åker bil i något högre grad. Däremot verkar det således inte vara någon av grupperna som generellt sett skulle ha mer negativa eller positiva attityder än den andra gruppen.

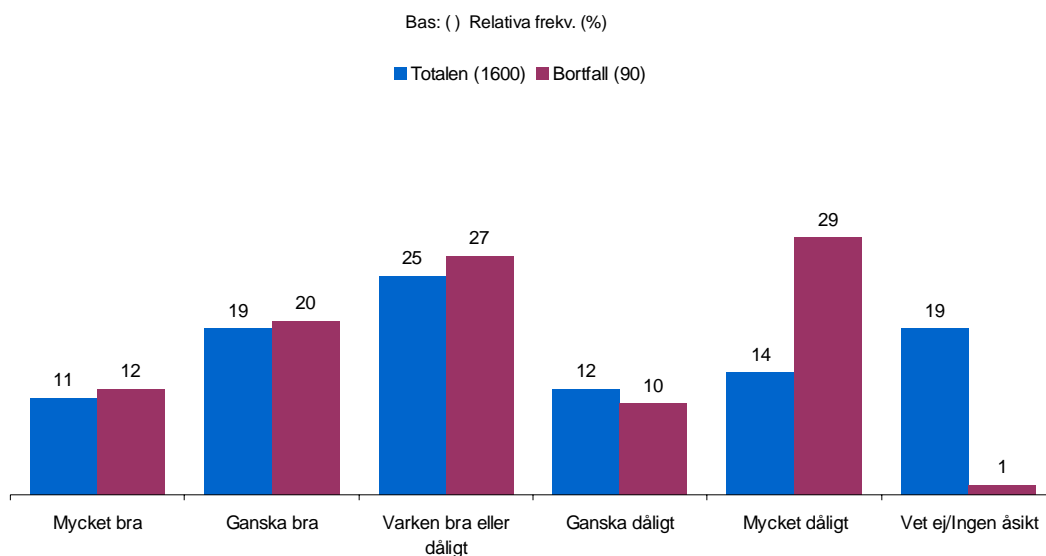
Det bör dock noteras att det bland männen i åldersintervallet 18–64 år finns ett större bortfall än bland kvinnorna i samma ålder, vilket innebär att resultaten avseende män bör tolkas med viss försiktighet.

Kontrollfrågorna visar att männen i hela populationen kan ha något mindre polariserade attityder än vad som framkommit i undersökningen. Detta gäller frågan om sjukvårdens utveckling, då bortfallsgruppen tenderar att ha en mindre polariserad syn på sakfrågan än vad undersökningsgruppen har.

Å andra sidan kan undersökningens population ha attityder och beteenden som i högre grad blir polariserade än vad undersökningen visar, som till exempel i fråga om bilåkning. 38 procent av bortfallsgruppen använder bil dagligen, medan 34 procent aldrig använder bil. Båda ytterligheterna visar betydligt större procenttal än vad undersökningsresultatet visar, framförallt bland dem som aldrig använder bil.

Bortfallsgruppen har också mer negativa attityder, vilket bl.a. gäller synen på privatisering av kollektivtrafiken. Hela 29 procent av bortfallsgruppen tycker att det är ”mycket dåligt”, medan endast 14 procent av alla som deltog i den totala undersökningen tycker så.

Vad tycker du om att privata företag driver kollektivtrafiken i länet?

BILAGA 3

Landstingspartiernas väljare

	Partiers väljare i landstingsvalet 2006. Procent*						
	m	c	fp	s	v	mp	kd
Kön							
Man	57	37	43	49	40	39	33
Kvinna	42	60	55	50	60	60	66
Ålder							
18-24 år	10	4	8	4	20	15	5
25-44 år	42	36	37	39	35	51	31
45-64 år	29	31	35	34	37	25	37
65 år eller äldre	19	30	20	23	9	8	28
Var är Du född?							
Sverige	88	93	89	78	85	91	85
Övriga Norden	5	3	5	5	6	2	5
Övriga Europa	4	3	3	4	2	3	4
Utanför Europa	2	1	2	11	8	4	6
Boende							
I hyreslägenhet	23	26	25	40	50	43	21
I bostadsrätt	33	26	23	25	22	29	29
I villa/radhus	42	46	47	31	26	24	49
Annat	1	2	2	2	2	4	0
Hushåll							
Ensamstående utan barn	20	17	18	23	19	29	24
Ensamstående med barn	5	7	4	3	11	8	4
Gift eller sambo utan barn	37	44	35	29	26	18	33
Gift eller sambo med barn	32	30	35	39	34	36	32
Annat	5	0	5	3	3	7	4
Sysselsättning							
Förvärvsarbete heltid	57	44	58	52	52	55	47
Förvärvsarbete deltid	8	14	9	9	10	10	12
Arbetslös	2	5	1	3	3	2	2
Har sjuk- eller aktivitetsersättning	3	2	2	6	3	6	5
Ålderspensionerad	17	28	17	19	6	6	24
Studerande	8	3	5	5	18	18	6
Annat	3	0	4	2	3	1	0
Arbetsplats							
Privat företag	46	30	43	35	31	39	36
Landstinget eller landstingsägt bolag	3	2	5	4	6	6	8
Kommun eller kommunalt bolag	5	19	13	12	24	8	11
Staten eller statligt bolag	9	4	7	9	9	6	8
Egen företagare	11	17	5	5	1	9	5
Annat	4	3	4	8	4	11	5
Vet ej	2	1	2	2	4	2	1
Facklig tillhörighet							
LO	4	10	2	25	18	11	7
TCO	9	2	13	12	13	10	12
SACO	9	8	18	6	8	12	14
Annan	22	28	19	23	23	25	16
Ingen	49	46	40	26	30	36	39
Utbildning							
Grundskola/folkskola	5	10	6	19	5	6	7
Yrkesskola	3	1	1	10	7	6	5
Realskola	3	1	3	4	1	1	8
Gymnasium	32	27	26	29	30	20	21
Universitet/högskola	50	52	56	31	52	61	53
Annat	3	3	5	4	4	4	5

* När summan inte blir 100 procent, saknas uppgifter.